

Bitidningen

Ruben 10 år biodlare

Foderkoll på våren • Smakfull honungsdag
Konferenser om varroa, yngelröta, pesticider och pengar

Erbjudande i Mars

Månadens vara - Skälderhusjackan 250:-

Ny slungare till säsongen ?

I vår butik / katalog / hemsida finner Du allt för Din biodling.

Honungsburkar - Glasburkar
Vi säljer glasburkar i plastpaket, pallpriser, precis som vanligt, 350, 500, 700 gr samt sexkantsburkar i olika storlekar.

Skyddskläder med avtagbara hattar / huvor.

Vaxkakor

Skälderhuskupan / Flexikupan.

Joel Svenssons Vaxfabrik, SE-266 94 Munka-Ljungby

Tel: 0431 - 43 00 55, Fax: 0431 - 43 18 55

www.joelvax.se, E-post: info@joelvax.se. Stängt påskafton. Frakt o exp.avgift tillkommer.

Vaxinlämningen är öppen till 31/3

Töreboda Vax

Hos oss kan du välja cellstorlekar 4,9 5,1 och 5,3 mm och drönarvax

Ange cellstorlek vid beställning!
Saknas uppgift levereras 5,1 mm.

Vi rensar varje parti för sig

Märk med namn, adress, tel nr och kolliantal. Ska vi kassera några ramar efter rensningen? Skriv "eldas" på kollit.

Särbehandling

Många biodlare vill ej ha Apistan eller thymolrester (t ex från Apiguard) i sitt vax. Därför särbehandlar vi ditt vax om du skriver ett intyg med namn, adress och tel nr och märker dina kollin med "SÄRBEHANDLAS".

VAX KÖPES!
50 kr/kg exkl. moms

Öppettider
Mån-tors 9-17, fre 9-16
Lunchstängt 12.30-13.30

Inlämning av ramar och vax
1 okt - 31 mars

Vaxet ursmält, ramen desinficerad

Vi har även FÖRENINGSPRIS på vaxhantering

Vi lämnar 10 % "Tidig vårrabatt"!

Gäller under mars månad på hela sortimentet, förutom glasburkar, valsning, rensning, slungare, böcker och kvantitetspriser.

Välkommen med din beställning!

Välkomna att besöka oss på utsällningen i Albert Hall, Alingsås 22 mars. Mer info på www.biredskapsfabriken.se

KRAV-godkänt renseri

Besök vår nya nätbutik!

Allt för biodlaren

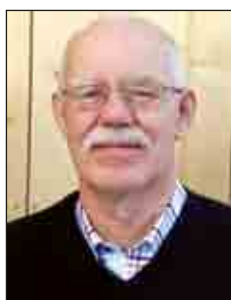
MS Biredskapsfabriken AB

Tel 0506-102 73 www.biredskapsfabriken.se

Bihälsa

Jag skriver den här ledaren i januari. Det är varmt för årstiden i stora delar av Sverige och varm fuktig luft strömmar från sydväst upp över landet. De praktiska bestyren med invintring av bi-samhällen är avslutade och vi biodlare upplever en spännande tid då vi egentligen inte kan göra annat än att hålla tummen och hoppas. Vi kan önska att de åtgärder vi gjorde vid invintringen var riktiga och är tillräckliga för en god övervintring. Mannaminnat – det mänskliga minnet – brukar inte vara särskilt långt, men vi har ännu inte glömt förra vinterns förluster och vill inte vara med om det i år igen.

Sture Käll
Vice ordförande
sture.kall@bioblarna.se

Bihälsa, dvs tillståndet för honungsbiet, har varit ett aktuellt ämne under det gångna året. Det har återkommit ständigt i massmedia och har diskuterats på konferenser organiserade av både EU, FN, Apimondia och andra aktörer. På de konferenserna har forskare från hela världen gett sin syn på saken. En del av redovisningarna har jag haft förmånen att få lyssna på, och andra har jag tagit del av genom massmedia. Mitt samlade intryck av allt detta är att forskare från hela världen ger en liknande bild: att det är många parametrar som påverkar binas hälsa och att de faktorerna samverkar i olika grad.

Den enskilde biodlaren kan lätt känna sig övergiven och tycka att den samlade kunskapen inte hjälper till att lösa dagens bihälsoproblem. SBR har samlat in statistik om övervintring sedan 1920. Inlämningsgraden har tidigare år varit mycket bättre än de senaste åren. Var och en kan själv studera statistiken och kanske – som jag – tycka att de sista årens situation med dålig övervintring inte är så nära katastrofen som vissa vill få det till.

Under en lång hård vinter med mycket snö i mina trakter dör massor av rådjur. Under den därpå följande hösten skjuter jägarna sedan en hel del av de överlevande djuren. Ändå är det ingen som framför åsikten att hela rådjursstammen är hotad till utrotning. Vilka likheter och skillnader finns det om vi jämför med biodling?

Det vore önskvärt om SBR tillsammans med BF kunde få fram en checklista eller liknande, som bygger på beprövad erfarenhet eller vetenskap, och som påvisar de åtgärder biodlaren själv kan göra för att få bästa möjliga övervintring. Det andra arbetet med påverkan på myndigheter, riksdag och regering får pågå vid sidan av.

Är det något nummer av Bitidningen du inte fått? Kontakta SBR:s expedition, 0142-482000, sbr@bioblarna.se

Bitidningen - medlemstidning för

Årgång 113

Redaktion: Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg

Redaktör: Erik Österlund

Telefon: 0142-48 20 06

E-post: erik.osterlund@bioblarna.se

Bitidningen utges i 12 nummer årligen varav tre nr är dubbelnummer. Tidningen utkommer strax före aktuell månad.

Material- och annonsinformation: Sid 31.

Manusstopp den första i månaden, knappt en månad före utgivningsdagen.

Tryck: V-TAB Vimmerby

Trycks på miljövänligt papper. ISSN 0006-3886

Ansvarig utgivare:

Förbundsordförande Marita Delvert,

Grevgatan 35, 11453 Stockholm.

Telefon: 0142-48 20 08.

Epost: marita.delvert@bioblarna.se

Sveriges Biodlares Riksförbund är en politiskt, religiöst och etniskt obunden ideell organisation, som bygger på principen om frivilligt, individuellt medlemskap. SBR ska arbeta för att utveckla svensk biodling som näring och meningsfull fritidssysselsättning, numerärt, fackligt, socialt och innehållsmässigt.

Förbundsexpedition:

Trumpetarevägen 5, 59019 Mantorp.

Telefon: se telefonlista på sidan 31.

Plusgiro: 8685-0

Bankgiro: 413-6149

E-post: sbr@bioblarna.se

Adressändringar meddelas till förbundsexpeditionen.

Öppet: Mån-tors 08.00-16.00.

Fre 08.00-14.00

Webbplats: www.bioblarna.se

Aktuella nr kan av medl. läsas via hemsidan.

Ett år gamla BT kan laddas ner från hemsidan

Läs Bitidningen även på Internet! Via hemsidan – www.biodlarna.se

EU beslutade att GM-pollen är OK	5
I bigården	6
Tillsyn tidig vår	10
Nödfodring på våren	11
Konferens om yngelröta och varroa	12
Konferens om EU-medel	15
Solitärbin mest utsatta av neoniks	16
Smakfull honungsdag i Sörmland	18
Mikroplastpartiklar i honung	20
Mer skydd mot fåglar ... och snö	21
10-åriga Ruben fick naturstipendium	22
Peter Donovan har slutat	23
Biodlarstart på ett annorlunda sätt	24
Brev till red, Almanack, Marknaden	26

Nästa nummer (4 – aprilnumret)
utkommer i slutet av mars.

MANUSSTOPP: 1 mars.

Numret därpå (5-14) i slutet av april.

Manusstopp: 1 april.

Manusstopp: Nr 1/2-1 dec, nr 3-1 feb, nr 4-1 mars, nr 5-1 apr,
nr 6-1 maj, nr 7/8-1 juni, nr 9- 1 aug, nr 10-1 sep, nr 11/12-1 okt

Omslagsbilden:

*10-åriga Ruben är redan en entusiast och ett föredöme.
Foto: Anna Abnér*

i:et på omslaget påminner om att drottningen märktes grön i år.

6

18

21

EU beslutade att det är OK för GM-pollen i honung

LARS HELLANDER, SBR:s Bi-miljögrupp

Biodlarna förlorade omröstningen om honungsdirektivet i EU-parlamentet. Det innebär att pollen numera ska räknas, som en naturlig beståndsdel i honung och inte en ingrediens. (För oss biodlare är pollen pollen och honung är honung.)

Vi skrev redan 2012 från SBR till Livsmedelsverket, att det var fel att se pollen som en naturlig beståndsdel av honungen. Vi har också framfört denna åsikt till Jordbruksverket med all önskvärd tydlighet. Våra åsikter ignoreras tydligen av myndigheterna och regeringen, eftersom vi förlorade omröstningen. De gröna och röda grupperna i parlamentet röstade emot förslaget att ändra honungsdirektivet.

Egentligen handlar hela förfarandet om ett sätt att kringgå EU-domstolens beslut i den så kallade Bablock-domen. I den domen slog man fast att GM-pollen (pollen från genmodifierade växter) inte får förekomma i honung, även om det är en mycket liten ingrediens. Pollen i honung är en rå GM-substans, alla andra GM-substanser/växter som är godkända för mat och foder ska vara processade.

Efter parlamentets omröstning ska pollen anses som en naturlig beståndsdel av honung och man behöver då inte märka honungen med information om "att honungen innehåller GM-pollen".

Samtidigt ändrades beräkningsprincipen för gränsvärdet av innehållet av GM-pollen i honung.

Tidigare har innehållet av GM-pollen relaterats till det totala innehållet av pollen, med en gräns på 0,9 % för GM-pollen (Bablock-domen).

Nu ska gränsen för GM-pollen (0,9

%) relateras till den totala mängden honung. Normalt förekommer pollen i honung, inte i högre omfattning än 0,6-0,7 % av mängden honung.

Slutresultatet blir att man aldrig kan komma upp i 0,9 %, på ett naturligt sätt. Då måste man tillsätta pollen i honungen! Som en följd av ovanstående blir att man inte kan åberopa säkerhetsavstånd till GM-odlingar och bigårdar för att inte honungen ska kontamineras. Vi får andra effekter av GM-växter genom deras resistens mot olika växtskyddsmedel som ger en ökad användning av giftiga bekämpningsmedel.

SBR har samarbetat med Biodlingsföretagarna (BF) och EPBA (Europeiska professionella biodlarna) i att hålla honungen fri från GM-pollen. Även den europeiska sektionen av Apimondia har varit delaktiga.

Det är i år min 30:e säsong som Bitidningsredaktör och den sista hela säsongen som sådan. Eftersom jag inte skrivit denna spalt tidigare är det på tiden. Du skall få möta lite av mitt biodlarliv. Jag skriver mest utifrån mina erfarenheter. Kanske jag haft ca 100 bisambällen i genomsnitt per år under mina 40 år som biodlare. Plus 50 % fler nu ungefär. Jag är nog märkt av varroan och min strävan efter bin som klarar av den själva. Om du inte är bekväm med det jag skriver så lyssna på någon annan. Speciellt om du är ny biodlare. Lyssna i vilket fall mest på din mentor som du kanske ringer nästan varje dag, som jag gjorde i början. Stackars Sven.

I Sonoraöknen. Foto Dee Lusby

Einstein & Andersson

Nygift och nya bin på ny plats med en mentor som haft bin ett år längre än jag själv. Full av förtröstan på framtiden söp jag in all kunskap jag kunde från Bitidningen, kurser och studieresor i distriktets regi. Ivar Ragneby var en bra kursledare kommer jag ihåg.

Jag behövde fler bin naturligtvis, och snällare bin. Det fanns olika sorters bin lärde jag mig. Olika raser skulle man inte korsa då blev det arga bin. Men vad gjorde man om bina redan var arga och man annars hade de bästa bin man kan tänka sig?..)

Och odla drottningar skulle man redan då. Italienska bin lärde jag mig skulle vara bra. Och så fanns det några hemska bin som kallades Buckfast. Mycket insändare, debatt och hårda ord. Biodlare verkade vara stingsliga också.

Mina bin hade något som hette Midnite i bakgrunden, en snäll kaukaser- och krainerkorsning. Sen var de korsade med traktens bin några gånger. Det behövdes dubbelt av allting i skyddsväg. Faktiskt

skulle man behövt vindrutetorkare på slöjan för att hålla bort bina så man såg bättre. Jag är idag förundrad och tacksam att min kvinna fortfarande är kvar. Jag hörde om andras som inte var det. Det var inte så vanligt då med kvinnliga biodlare. Idag är det bättre.

Foto: Ferdinand Schmutzer

Albert Einstein

Som ung drömde jag om att bli professor i astronomi (förstår inte att jag fastnade för det, men jag hamnade ju rätt till slut). Jag läste också en del av Albert Einstein. En mening jag förstod som kom att betyda en del för fortsättningen var följande:

"För att kunna göra framsteg, måste man våga ifrågasätta auktoriteter."

Man måste tydligen våga tänka fritt utan påtryckningar från andra. Kanske man inte behövde ifrågasätta vad ens lärare sa, men man måste vara beredd på att våga göra det. Åtminstone i sitt eget tänkande.

Gunnar Andersson

En inspirationskälla var en biodlare som hette Gunnar Andersson. Han gick lite sina egna vägar. Man träffade honom emellanåt eftersom han sålde biredskap. Nu, äntligen fick jag förklaringen till skylten vid väggkanten en bit från Örebro på väg mot Karlskoga.

Det var inte en felstavat skylt på närkingska, på vilken det egentligen skulle stått "Beredskap" (vilken också skulle varit en underlig skylt).

Gunnar hade en mutterpaviljong för åtta samhällen med travers i taket. Han använde traktens bin som ansågs otrevliga i humöret, alltför svärmvilliga och inte så produktiva. Men istället för att använda de traditionella ramformaten använde han ett eget som liknande 3/4-langstroth med 12 ramar i en kvadratisk oisolerad låda (nära 13 mm porös träskiva på yngelrumslådorna och så stod de ju i en paviljong). Han

Gunnar Andersson använde traktens bin som hade dåligt rykte och tog mångdubbelt större skördar på sitt eget mer lättskötta sätt. Balansen mellan avel och skötsel går kanske nån annanstans än där vi vanligtvis tror.

Välmålade kupor i trädgården (med badbyxbina från experimentkorsningarna) kan vara en prydnad. Jag hade lagt ner mycket jobb på att först isolera spånkivekupor med tretex (usch vad tungt). Det blev bättre med polyuretankupor gjutna i egengjorda formar. Alla material har sina fördelar och nackdelar.

invintrade på 4 lådor med minst översta lådan full med honung samt 10 kg socker att äta upp fram till våren. På våren tog han med traversens hjälp bort understa lådan och satte på en ny fjärde yngellåda.

Spärrgallret täckte inte hela yngelrummet utan hade en smal öppen spalt runt om så drönarna kunde röra sig i hela kupan. Han skördade en gång. Han öppnade kuporna så lite som möjligt och satte på skattlådor

överst. Kuporna blev skyhöga. Bina svärmade vartannat år. Genomsnittsskörden låg på en hel del över 100 kg per samhälle. Toppsamhällena alltid runt 200.

Test av raskorsningar

Jag sökte grund för det ständiga upprepan-
det av att man inte kunde korsa olika bi-
raser och argumenten man hade var inte
starka. Eftersom mina bin var de bästa
jag kände till förutom temperamentet
tyckte jag det kunde vara lämpligt att odla
några drottningar och se om man kunde
få fram lite snällare bin men fortfarande
bra. Samtidigt ville jag testa det som jag
tyckte i mycket ogrundade påståendet om
resultatet av raskorsningar.

Eftersom det fanns en parningsstation
för snälla gula bin på Vinön i Hjälmaren,
och mina bin inte hade något italienskt
blod i ådrorna tyckte jag det vore ett lämpligt
test att para drottningarna där. Om
teorin jag hört var korrekt borde resulta-

tet bli ännu ilsknare bin pga korsningen
med ännu en ny ras.

Resultatet blev mycket snällare bin än
i moderssamhället. Nå det hade jag ju gissat
att det inte skulle bli så svårt att få fram.
Jag fick upp ögonen för italienska bin och
åkte på bimöten i gulbigruppen och hälsa-
de på SBR:s avelsstation i Hov och skaffade
några KEA- och några Kisa-drottningar. De
var litet latare än mina gamla bin, för det
mesta snälla men kunde vara lömska och
anfälla några bin i taget med gadden först.

Naturligtvis fick jag blodad tand av
framgången och vederläggningen av tjetet
som jag tyckte i Bitidningen av raskors-
nings skeptikerna. Men en gång är ingen
gång i testsammanhang. Det måste upp-
reparas för att likna vetenskap.

Jag odlade vidare. Var skulle drott-
ningarna paras denna gång, var finna
ännu en ny ras? Buckfast var det värsta
jag hört talas om så det borde passa. Efter
att ha hört mig för med Karl-Erik Tedblad
och att linje 344 var snälla skickade jag 6
drottningar till Hasslö för parning. Resultatet?
Badbyxbin som gav rekordskördar
och inte svärmade. Midnitebastard x gula
x buckfast. Jag kände det som att raskors-
nings skeptikerna var fullständigt tillintet-
gjorda (men det visste de inte om) och jag
var fast som buckfastodlare.

Men hur jag än senare försökte
kunde jag aldrig få fram så fina "rena"
buckfastbin som mina första "buckfast-
bastarder", fast jag bara lät para ungdrott-
ningarna på parningsstationer.

Att göra i mars

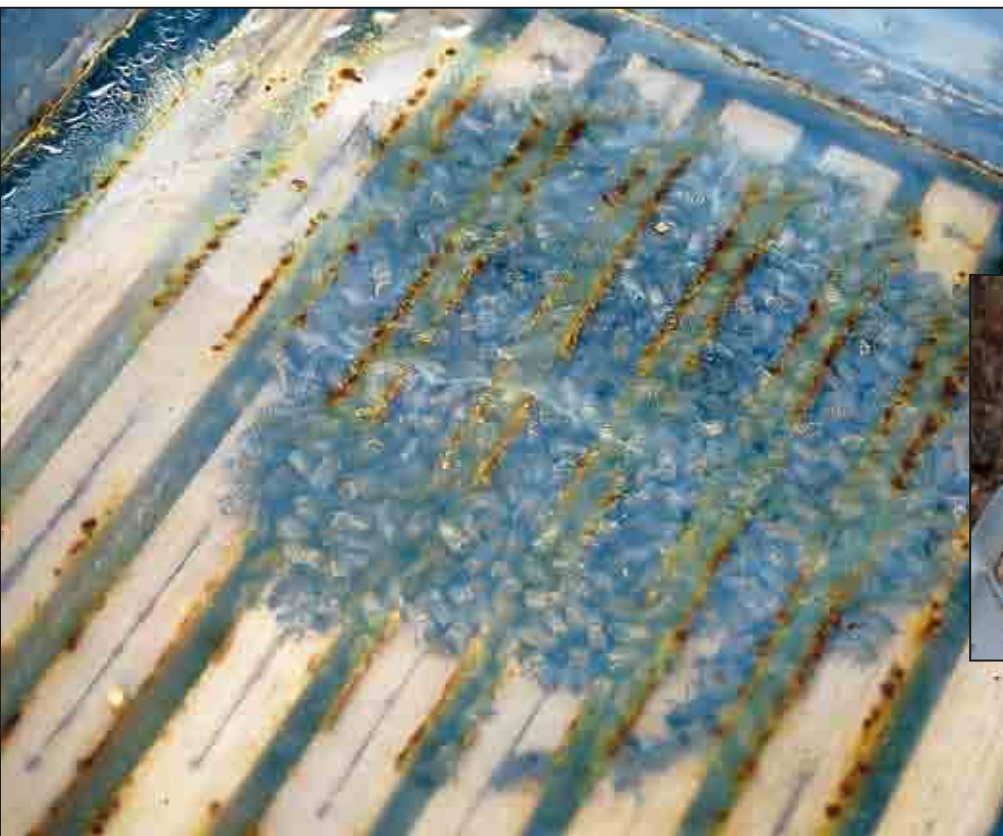
- Kontrollera att flustren inte är igentäppta utan öppna, så att bina kan komma ut och rensa sig när det blir dags. Eventuellt kan du behöva rensa flustret med hjälp av lämpligt tjock och lagom lång kvist. Torka av kvisten innan du använder den till nästa kupa för att undvika spridning av noseasmitta så man förr, eller ta en ny kvist. Rensa den från skott med en kniv.
- Fortsätt att göra iordning material, reparera lådor, snickra eller köp fler. Snickra eller köp fler ramar, sätt vax i dem. Jag skulle bli förvånad om du redan är klar med detta.
- När bina rensat sig är det dags att kolla mängden döda bin på bottnarna och eventuellt byta och/eller rengöra bottnarna mer grundligt. Gör man detta innan de rensat sig kan man störa dem till att flyga ut och rensa tidigare vid lägre temperatur så att de inte klarar sig tillbaka eller smutsar ner i kupan med avföring.
- Känn på vikten genom att lyfta litet från två motsatta sidor (om du har bikupor typ tråkgupa går detta inte bra) och

öppna samhällena i ytterkanter (-erna) och kontrollera att det finns vaxtäkta områden på kakorna. Det bör finnas sammanlagt minst ett par ramar med täckt foder. Om du har plast närmast överlisterna är det lättare att se var bina sitter och man kan öppna motsatta sidan för att sära tillräckligt mycket för att se att fodertillgången är tillräcklig. Fattas det foder kan man sätta till fyllda foderramar (gärna uppvärmda), om man har förvarat separat eller man kan ta från ett samhälle som har överskott. Se till att foderramen kommer nära bina. Fodersituationen måste kontrolleras även om ingen rensningsflygning har skett, helst naturligtvis utan att behöva öppna samhället. Finns inga foderramar är det bäst att ge sockerdeg typ Apifonda direkt över bina. Är maten helt slut och bina sitter tätt i klot får man värma upp dem genom varm sockerlösning i s k ballong direkt över bina, ett par kg i taget. Ett par uppvärmda tegelstenar bredvid kan också hjälpa till så att bina kommer i form att ta fodret. Täck med isolering. Även om ingen rensningsflygning skett än. Det är inte långt kvar dit så det brukar gå bra.

Jag lyfter av lådorna på avställningsskivan och byter eller gör ren botten och ställer tillbaka. Starka sambällen med endast en mindre mängd döda bin på botten städar den själva.

Flusterkilen är borttagen på den högra kupan för koll på bottenläget.

Omålade träkupor smälter in bättre i omgivningen i utbårdarna. Och det är billigare. Oisolerade – ännu billigare. Starka sambällen löser det ev problemet. Mindre sambällen får isolerramar på båda sidor i två lådor (ca halvdadantlådor). Snart skall jag inte behöva räkna kvalster så då går det bra med en enkel botten. Ingen låda eller botten har ruttnat än.

Behöver man kontrollera mer, kan man lyfta plasten på ena sidan och hålla ner den med lämpligt stora skivor. Här ses en isolerram som satts i sedan en foderram tagits ur för att ge till behövande till våren.

Med täckplast ser man biklotet utan att öppna kupan. Man ser också på ramarna till vänster att de bar gott om mat kvar. Endast lite kondens gör inte så mycket, det är utanför biklotet. Det är faktiskt en fördel då det ger fukt till det första ynglet när det är dags. Det är inte så mycket att ramarna är mögliga.

Tillsyn tidig vår

ANDERS BERG

I Bitidningens februarinummer år 1986 med rubriken Iakttagelser vintern 84-85, skriven av Erik Österlund, avslutats artikeln med följande ord: "Du kan när som helst på vintern förbättra situationen för dina bin, om den är svår. Det är bättre än att låta dem dö. Se till dina bin! Med önskan om en lyckad övervintring!"

Råden från redaktören 1986 har följt mig under alla år som biodlare. Jag har, i sista minuten, räddat många bisamhällen från att dö av svält genom att flytta foderkakor från samhällen med mycket foder till samhällen som har nått svältgränsen. Senast var mars 2013.

Bottenbyte

Flusterhålet måste vara öppet. Man måste kolla att inte döda bin har fallit ner och täcker flusterhålet. Detta är särskilt viktigt om botten inte är av modell nätbotten. Från januari till april kan man med en pinne eller böjd ståltråd krafsa ut döda bin så att gången är fri. Detta för att bina inte skall dö av kvävning. Ha med dig en pappkartong och skrapa ner döda bin i, vilken sedan bränns. På vandringsbihus med lösboten gör man gärna bottenbyte under mars. Lättast när temperaturen är på minussidan. Vid en eventuell störning lugnar sig bina relativt snabbt. En bonuseffekt vid bottenbyte är att man lätt kan avgöra om bina har tillräckligt med foder. Tråkkupor med utdragbar botten får vänta på rengöring av botten till april. Trä sväller och risken är att den utdragbara botten sitter fast och en kraftig skakning kan i värsta fall resultera i att bina bollar drottningen och samhället blir viselöst. Vänta tills bina har gjort sin rensningsflykt och bmassan är upplöst. Gör då gärna bottenrengöringen en vacker vårdag när bina flyger.

Yttre åverkan

Under hela vintern kontrolleras att inte bitak har blåst av eller vajande kvistar stör

bina. Efter varje storm är det särskilt viktigt att kontrollera detta.

Luftväxling

Vissa år är vintrarna snörika, och det händer t.o.m. att kuporna blir helt begravda i snön. Detta är inte farligt så länge snön är porös. Har man nätbotten behöver man definitivt inte oroa sig. Men en dag blir man kanske tvungen att gräva fram sina bikupor inför stundande rensningsflykt. Då brukar jag gräva en bra bit framför kuporna så att vårsolen smälter snön fortare. Man kan spara många biliv vid rensningsflykten, om 1 till 2 meter framför kuporna är fria från snö eller om man har lagt ut säckar framför kuporna. Bin som faller på snön blir ofta köldstela och dör.

Om mycket snö tinar och därefter fryser kan man bli tvungen att frigöra flusteröppningen från isbildning.

Vårsolen

Efter vintrar med mycket snö då vårsolen skiner varmt på dagarna men temperaturen inte kommer upp till mer en någon enstaka plusgrad. Då vill jag inte ha ut mina bin för rensningsflykt. Det skarpa solljuset kan skuggas med lämpligt flusterskydd.

En idealdag för rensningsflykt är 10 grader varmt i skuggan, snöfritt framför kuporna samt vindstilla. Det brukar inträffa i södra Sverige i mars. Vissa år redan i februari och andra år i början på april.

Kontroll av fodermängd

De flesta biodlare kommer säker ihåg mars månad år 2013 i södra Sverige. Soliga dagar

med en temperatur som aldrig kom över nollstrecket. Temperaturen på nätterna varierade mellan 10 och 20 grader minus. När sedan biodlaren i april börja kolla om bina levde, kunde många konstatera att bina var döda i en del av kuporna pga lokal foderbrist. På annan plats i kupan fanns fodret! Bina orkade helt enkelt inte med att flytta sitt vinterklot till fodret! Den observante biodlaren känner väl till att om februari och mars månad blir kalla, och det inte kommer perioder med blidväder, måste en del samhällen få hjälp med omflyttning av fodret i kupan eller om fodret börja tryta, måste foderkakor sättas dit från samhällen som har gott om foder. Jag fick under mars 2013 öppna en del kupor och flytta fram foderkakor till biklotet. I vissa fall sårade jag på vinterklotet och satte dit en foderkaka. Jag räddade nio samhällen med denna åtgärd! Tack vare att jag en gång i tiden läste artikeln i Bitidningen 1986 och lagt på minnet följande text: "Du kan när som helst på vintern förbättra situationen för dina bin, om den är svår. Det är bättre än att låta dem dö".

Starka bisamhällen klarar i regel långa perioder med kyla, men samhällen i normalstyrka kan få problem med värmehållningen och därmed dö i kupan trots att fodret inte finns så långt ifrån dem. Därför är det viktigt under vintern, att det kommer perioder med blidväder och att bina kan flytta sig till nya ramar med foder.

Har bina inte varit ute och rensat sig, och det börjar bli brist på foder i kupan och tillgång till foderkakor saknas, bör du ge bina sockerdegg typ Apifonda.

Nödfodring på våren

GERHARD LIEBIG

Har dina bin redan tömt hela matförrådet fastän snön fortfarande ligger kvar? Då är det dags för Första Hjälpen!

Det vanliga sättet är egentligen det bästa. För att bina ska överleva vintern, bör samhället vid invintringen vara tillräckligt starkt, så gott som kvalsterfritt, ha en ung drottning och nybyggda ramar. Dessutom bör bina ha tillräckligt med foder. Om de får tillräckligt med foder på hösten behöver man oftast inte oroa sig framåt vårkanten.

Vad som kan gå fel

Varma perioder kan lura bina att påbörja yngelsättningen för tidigt. En köldknäpp efter en för tidig start kan sedan höja foderåtgången till flera hekto om dagen i ett starkt samhälle. På en vecka kan det då gå åt uppemot två kilo foder. Då kan det snabbt bli hungersnöd. Näst efter varroa (som oftast slår till under höst och vinter) är svält på våren den vanligaste orsaken till att man förlorar bisamhällen. Därför är det viktigt att kontrollera foderförråden på våren.

Första hjälpen vid flygväder

En möjlighet är att ge ett svältande samhälle foderramar från ett samhälle som har tillräckligt med foder. Att ge dem honung är också bra, men i sådana fall bara egen honung. Man bör akta sig för okänd honung, eftersom det alltid finns en risk att den innehåller sporer av det smittämne som orsakar amerikansk yngelröta. Skadorna som uppstår om samhället blir smittat är stora och att sanera samhället är mycket omständligt. Har man ingen felfri, egen honung och inga rena foderramar att tillgå (ifall alla samhällen svälter) kan man ta till foderdeg. En tunn kaka kan läggas under täckningen ovanpå samhället. Man bör nöja sig med mindre portioner på ca ett kilo och sedan upprepa utfordringen tills det första draget infinner sig. För att tillgodogöra sig foderdegen behöver bina vatten. Därför bör utfordring med foderdeg ske vid bra flygväder.

Första hjälpen vid dåligt flygväder

Om det fortfarande är ganska kallt ute (dvs dåligt flygväder), kan man bäst rädda samhället genom att mata bina med flytande foder underifrån. Man ställer då en flat skål med sockerlösning eller bifoder direkt under bina där bina sitter.

Man väljer en skål som passar med höjden på botten. (Riktigt låg botten går inte så bra.) Beroende på skålens mått kan man få plats med uppåt en liter vätska. Korkar, lecakulor eller gräs kan användas som hjälp att gå på för bina. Även vid kallt väder hänger snart en klase av bin ner från ramarna till fodret och kan tömma skålen i snabbt tempo. Ett mycket imponerande teamwork! Hos ett normalstarkt samhälle är skålen tom redan efter en natt, och bina har dragit sig tillbaka

Efter bara en timme har bina upptäckt det nya matförrådet.

Nästa dag är skålen nästan tom.

ka in bland ramarna.

OBS! Om det är bra flygväder kan samhället bli utsatt för röveri. En mindre flusteröppning hjälper oftast, annars kan man välja att utfodra ovanifrån eller från sidan.

Bättre att mata ordentligt i förväg

Egentligen är det fel att utfodra bina på våren. När man ger bina foderdeg, sockerlösning eller annat flytande foder direkt innan ett bra drag, riskerar man att den honung som produceras inte blir riktigt ren. Detta är dock bättre än att sätta samhällenas överlevnad på spel, men det man bör lära sig om man varit tvungen att ta till en sådan åtgärd är att göra det en gång och aldrig mer! Det är bättre att utfodra mer på sensommaren och sedan ta bort överflödigt foder på våren.

Artikeln är tidigare publicerad i Deutsches Bienenjournal nr 3 2013 och är översatt av Mia Mårtensson. Foton: Gerhard Liebig

Konferens om yngelröta och varroa

ERIK ÖSTERLUND

Svensk Bihälsa är en ny organisation som bildats bl a för att kunna organisera den konferens som anordnades på SLU 7-8 december 2013. Det är Carl George Lie och Diana Kinsley som arbetat fram konceptet och sökt EU-pengar via det sk NP-programmet, vilket man också fick.

Randy Oliver, Kalifornien och Stephen Pernal, Kanada föreläste på plats de båda dagarna. Mark Goodwin föreläste via Skype video från Nya Zeeland. Jag hade inte tillfälle att delta på lördagen. Men på söndagen lyssnade jag på plats. Man kunde också lyssna på föredragen via live video på www.svenskbiha.se. Så småningom skall man kunna se föredragen textade och sammanfattade på denna hemsida.

Det jag lyssnade på handlade framför allt om att se upp med och ta hand om amerikansk yngelröta och varroakvalstret, samt avelsarbete för resistens mot dessa hot mot biodlingen.

Strategier mot yngelröta i Nya Zeeland

På morgonen lyssnade vi på Mark Goodwin som solbränd talade om hur man arbetade för att hindra yngelrötan från att vara ett stort problem i Nya Zeeland. Där måste man bränna samhällen med kliniska symptom, precis som i Sverige, och material saneras. Misstänkta fall av yngelröta skall anmälas till bitillsynsman. Man har många fler bisamhällen där än i Sverige men färre biodlare.

Det är viktigt att man i början på säsongen inspekterar alla yngelramar för att upptäcka ev yngelröteangrepp. Det är också bra om man kan låta skattlådor bara användas inom en bigård. För att förhindra spridning till andra bigårdar om det blir ett angrepp. Det är så yngelröta sprids i första hand, genom kontaminerade ramar till andra bigårdar i den egna biodlingen.

CG Lie pratar med Mark Goodwin i Nya Zeeland. Foton Erik Österlund.

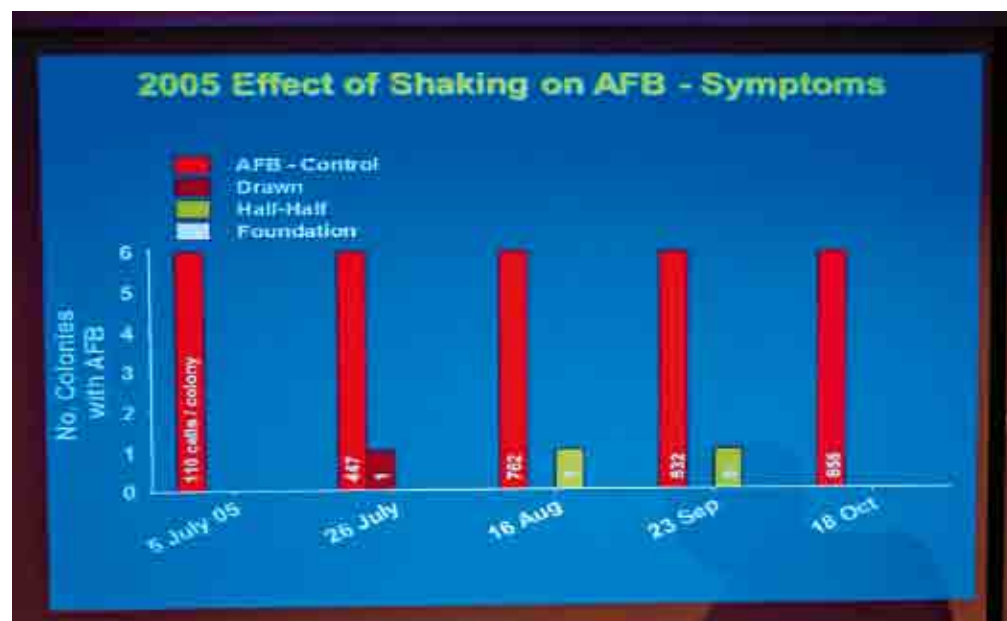
Strategier i Nordamerika

I Kanada kan man använda antibiotika mot yngelrötan och har istället problem med resistens hos yngelrötebakterier mot antibiotikan, liksom i USA. I Nordamerika kan man skaka över bin med kliniska symptom på mellanväggar som behandling mot sjukdomen. Och det fungerar. Pernal visade testresultat där inga samhällen visade återfall efter behandlingen. Dock var spornivån påtaglig ett tag efteråt.

Randy Oliver i Kalifornien använde antibiotika bara i enstaka fall på samhällen med kliniska symptom. Han skakade också över angripna bina på mellanväggar. En intressant uppgift var att utbrott av amerikansk yngelröta var ungefär lika stor

Stephen Pernal från Kanada

Försök i Kanada med att föra över bin med kliniska symptom av amerikansk yngelröta på nytt kakverk, tomma utbyggda ramar, hälften sådana och hälften mellanväggar och alternativt tre bara mellanväggar. I det sista alternativet blev det inga samhällen med kliniska symptom.

i alla tre länderna, eller bättre uttryckt lika liten. Trots att man genom avdöningen av sjuka samhällen i Nya Zeeland borde få en mer motståndskraftig population visade det sig inte i lägre andel sjuka samhällen.

Bisamhällen kan vara motståndskraftiga mot yngelröta på flera olika sätt. De unga larverna kan stå emot olika mängd sporer. Resistentas samhällens larver tål 120 ggr större spormängd än uttryckligt mottagliga samhällen. Hygieniskt beteende är betydelsefullt, dvs bin identifierar täckt yngel som blivit sjukt av yngelrötan och täcker av och rensar bort sådana larver. Bisamhällen kan innehålla avsevärda mängder sporer i flera år utan att de blir sjuka.

Sporer sprids mellan samhällen förutom genom kontaminerade ramar (framför allt yngelramar) också av kontaminerad mat, pollen eller honung (t ex foderramar, slungade eller inte), samt genom röveri av sjuka samhällen.

Goda rutiner är bra för att upptäcka yngelröta i ett så tidigt skede som möjligt. Alla döda samhällen går man igenom yngelramarna på och tittar efter ej utkrupet yngel och ev intorkade rester av döda larver. Är man osäker tillkallas bitillsynsman och prov kan skickas för undersökning. Tidigt på säsongen inspekteras alla samhällens yngelramar. Senare uppmärksammar man samhällen som ger dålig skörd. Deras yngelrum inspekteras.

Proteiner som selektionskriterier

Stephen Pernal berättade om ett projekt man arbetat på ett antal år nu i Kanada. Först har man identifierat samhällen som är mer hygieniska avseende sjukt yngel, som man kallar HB. Också sådana med hygieniskt beteende mot varroainfektat yngel, som kallas VSH. Man har sedan identifierat proteiner som finns i högre grad i sådana samhällen jämfört med icke selekterade samhällen. Nästa steg var att utifrån proteinnivåerna selektera samhällen för vidare avel för att se om man kunde använda proteinnivåerna som selektionskriterier. Efter tre generationer avel kunde man se att det sannolikt är så. Det öppnar för möjligheten att ta fram diagnosticeringsmetoder för dessa proteiner som kan användas i avelsarbetet. Men för att det ska bli av behövs mer arbete och mer pengar från anslagsgivare.

Randy Oliver samtalar med några av åbörarna efter sitt föredrag om praktiska tips.

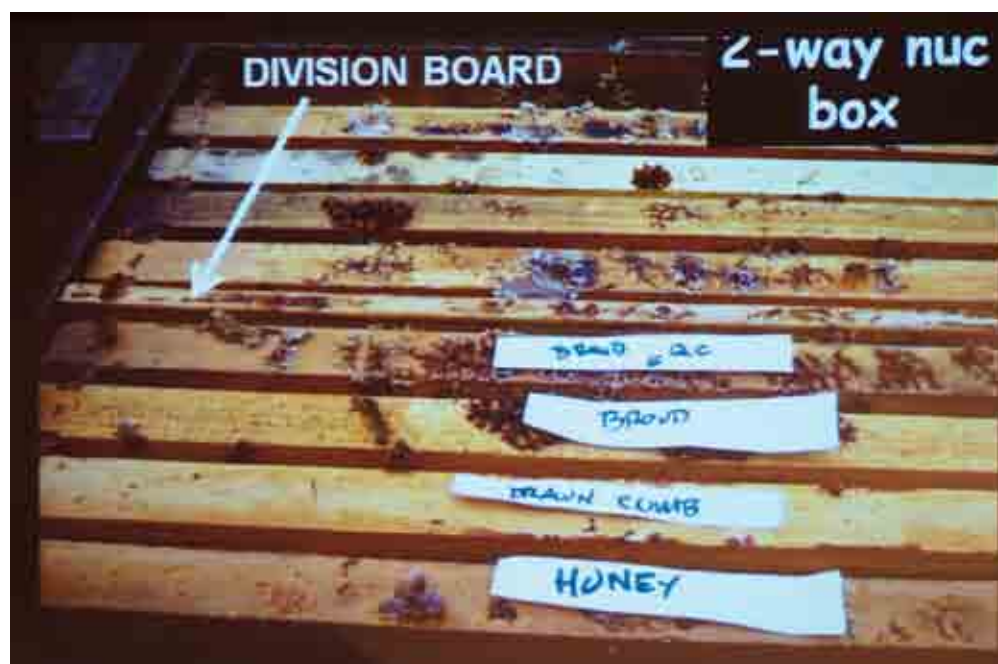
Praktiska tips av Randy Oliver

Randy Oliver är en kommersiell biodlare i Kalifornien med flera hundra samhällen, men också aktiv i utforskningen av bisjukdomar och i avelsarbete av motståndskraftiga bin. Han vandrar på mandelodlingarna i Kalifornien med sina samhällen. Det utsätter hans bin för svåra påfrestningar, både själva vandringen och det ensidiga draget på mandelträden och när de blommat färdigt finns inga andra blommor just där. Han gav oss flera biodlingstips.

Vårarbetet är en viktig start på biodlingssäsongen:

1. Har samhället mat
2. Studera flusteraktiviteten,
3. kommer det in pollen
4. kommer det in nektar
5. Förekommer det röveri någonstans

Då det är dags att sätta på första skattlådan underlättar man för bina att gå upp i skattlådan om det i centrumramarna under skattlådan inte finns honung högst upp. Då vill de placera honung över ynglet, dvs i skattlådan. Då går det bra att ha spärrgaller under skattlådan. Detta förhåll-

Randy Oliver delar upp många samhällen helt i avläggare tidigt på säsongen, två i en låda, med 4 ramar i varje avdelning. 2 yngelramar, 1 utbyggd, 1 foderram. De får mogna drottningceller.

lande kan åstadkommas på flera olika sätt. Till exempel om yngelrummet består av två lådor och det finns en hel del foder i översta lådan och yngel i understa. Då kan man skifta dessa lådor innan skattlådan sätts på. Då flyttar bina också upp honungen som nu finns i den understa lådan under ynglet. Detta blir då drivfodring.

När man bestämt sig för lämplig tid relativt tidigt på säsongen att göra avläggare, kan man dela upp hela bisamhällen i avläggare. För Randy Oliver är tiden då han flyttar hem samhällena från mandelpollineringen i mars/april lämplig. För oss är det snarare slutet av maj, början av juni. Han har delade yngelrum med 4 rammar i varje avdelning. Drottningen letar man på under processen och antingen dödar eller låter vara kvar om den är bra. Varje avdelning skall ha två yngelrammar, en utbyggd ram och en foderram med mycket foder. Senare får den en mogen drottningcell.

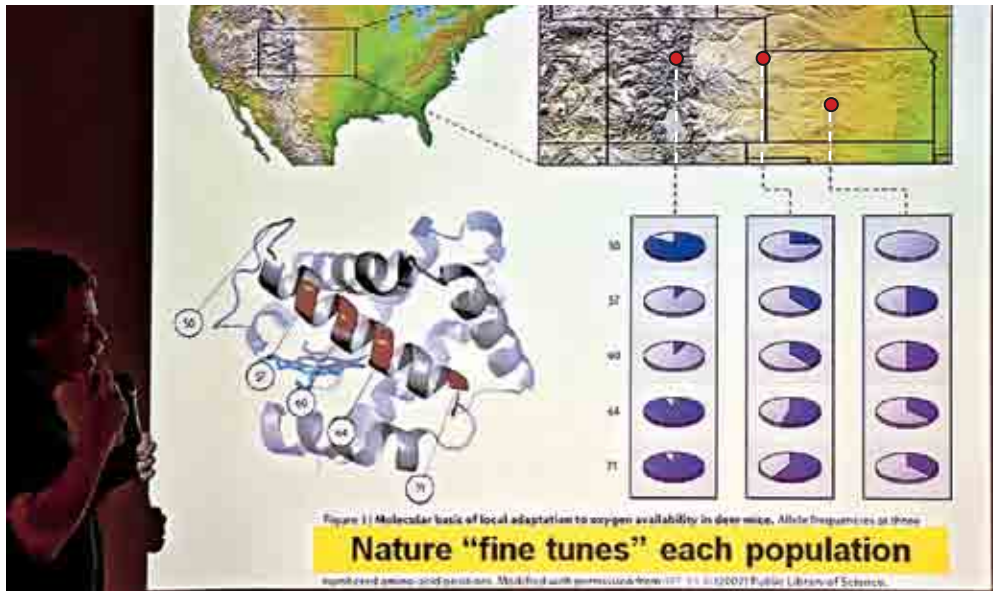
Avelsarbete mot varroa

Randy Oliver har haft bisamhällen som klarat av kvalstren själva, men hans samhällen förs varje år in i en svår miljö, mandelpollineringen, där de möter bin från hela USA och olika lokala stammar av virus, bakterier, svampar, kvalster, kemikalier, mm. Och drönare från andra stammar när bina byter drottning. Men Oliver kämpar vidare för att avla sina bin till allt större motståndskraft mot varroan.

Man måste komma ihåg säger han att bina anpassar sig till de lokala förutsättningarna på olika sätt. De blir lokalt anpassade. Man kan inte köpa drottningar långt ifrån och räkna med att deras samhällen ska uppföra sig lika bra som där de kommer ifrån. Anpassningen börjar om igen.

Ett viktigt verktyg för Randy Olivers selektion för varroaresistens. Ta ett par hundra bin i sprit och räkna kvalstren. En variant av "barnmatsburken". En tvådelad kvalsterskåkare (isärskruvbar) med bitätt nät i mitten. Foto: Randy Oliver.

Randy Oliver visade en graf över hur tre olika populationer av samma art anpassat sig så att frekvensen för de olika generna i populationen blivit olika.

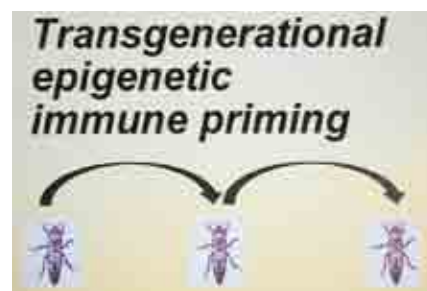
Utveckla dina bin lokalt, antingen själva eller i samarbete.

Varje bisamhälle behöver stor genetisk variation, dvs drottningen måste vara parad med drönare som inte är nära släkt. Inte på en parningsstation med drönare från drottningar som är systrar. Samhället måste kunna uppbåda systergrupper av arbetsbin som kan sköta olika uppgifter, speciellt då det gäller sjukdomsbekämpning. Bipoulationen man arbetar med måste ha stor genetisk variation, inte vara inavlad, då finns för lite genetisk variation för att populationen ska kunna anpassa sig tillräckligt starkt för allt som bina behöver klara av, speciellt idag då det gäller sjukdomsbekämpning. Bland annat därför att det allt större trycket från kemikalier ger stora påfrestningar på immunförsvaret. Oliver låter precis som Kerstin Ebersten då det gäller att framhålla vikten av genetisk variation och att inte använda systerdrottningar på en parningsstation.

Lokal anpassning

Oliver påpekar att det inte bara är fråga om genetisk anpassning, dvs utslagning av de sämsta, utan väldigt viktig är den epigenetiska anpassningen, dvs hur generna uttrycks pga den lokala miljön. Den gör att gener slås på och slås av. Detta är vidare till nästa generationer, tills miljön förändras igen, t ex om man skickar drottningar någon annanstans långt bort.

Randy Oliver har tre kriterier för sin avel/selektion:

Anpassningen till olika platser miljömässiga förhållanden (ny plats för en drottning eller nya förhållanden [sjukdomar, etc] på samma plats) tar sig också uttryck i hur olika gener som redan finns hos bisamhället slås på och slås av. Men denna anpassning kan inte få full effekt förrän någon eller några generationer senare.

1. Friska samhällen
2. Bra skörd
3. Låg kvalstertillväxt

Friska samhällen och bra skörd hör ihop naturligtvis. Sjuka samhällen ger dåligt med honung. Så om ett samhälle ger dåligt med honung kollas det extra för sjukdomar.

Efter varroabehandlingen på hösten låter han det gå minst tre yngelomgångar (för att se varroa i proverna) innan han gör ett varroaproov på ca 300 bin med skakburken, före uppdelningen av samhällena till avläggare. Minst varroamängd är ett stort plus i avelsurvalet. de bästa drottningarna sparar han.

Han påpekade också till slut att fler och fler biodlare anstränger sig att odla bin så naturligt som möjligt och inte så kommersiellt som han gör, vars bin klarar sig utan varroabekämpning. Det är ett mål som går att nå – men det måste ske lokalt.

Konferens om EU-medel till biodlingen

ERIK ÖSTERLUND

Den 28 januari var det konferens på World Trade Center i Stockholm i Jordbruksverkets (JV) regi om EU-medel (och statliga medel) fördelade på olika projekt genom JV:s nationella program för (NP).

NP-programmet är till för att förbättra villkoren för honungsproduktion. Det innebär att man vill förbättra villkoren för binas pollinerings tjänster och deras hälsa också. Och för biodlarna. På så sätt får man positiva effekter för hela samhället. Förra årets konferens finns redovisad i BT 5-13 (sid 5): <http://dmweb.v-tab.se/webpages/bitidningen/bitid-0005.html>

Många av de organisationer och aktörer som sökt medel genom NP presenterade vad man gjort för pengar man fått för aktiviteter under 2013. Aktiva på olika sätt under dagen, också med hjälp av andra samarbetspartners var Sveriges lantbruksuniversitet (SLU), Biodlarna (SBR), Biodlingsföretagarna (BF), Föreningen svensk Buckfastavel (FSB) och Jonny Ulvtorp info (JU).

En av JV:s biansvariga, Jackis Lanneck, har i BT 3-13 gett information om JV:s stöd till biodlingen (sid 14): <http://dmweb.v-tab.se/webpages/Bitidningen/bitid-0003.html>

En del av det FSB redovisade finns i BT 4-13 (sid 14 [s 30]): <http://dmweb.v-tab.se/webpages/bitidningen/bitid-0004.html>

SBR redovisade sitt utbildningspaket som är under utveckling. I BT 4-13 finns lite att läsa om det (sid 16 [s 32]): <http://dmweb.v-tab.se/webpages/bitidningen/bitid-0004.html>

JU redovisade ett pollineringsprojekt som kan läsas om i BT 11/12-13 (sid 8): <http://dmweb.v-tab.se/webpages/Bitidningen/bitid-13-0011.html>

Svenskt Sigill kontrollsystem i sam-

Ingemar Fries och Bert Thrybom redovisade arbeten med att utveckla varroaresistent bin. Foto: Erik Österlund

arbete med SBR presenterade några olika projekt för att underlätta försäljningen av svensk honung. I BT 9-13 finns en del info (sid 15): <http://dmweb.v-tab.se/webpages/Bitidningen/bitid-13-0009.html>

BF presenterade några olika projekt för effektivisering av arbetet med att producera honung, lyfthjälpmiddel i bigården och utformning av arbetsflöden för att minska på improduktiva arbetsmoment som stjäla tid.

Bihälsokonsulenterna presenterade en undersökning om vinterförluster. En del finns att läsa i BT 7/8-13 (sid 22): <http://dmweb.v-tab.se/webpages/bitidningen/bitid-0007.html> samt i BT 1-14 (sid 22).

För bin som haft tillgång till raps fanns inga signifikanta skillnader i övervintring jämfört med dem som inte haft det. Viktigast att tänka på för en bra övervintring är tre saker: 1) Bistarka samhällen. 2) Friska vinterbin. 3) Tillräckligt med foder.

SLU och Bert Thrybom redovisade några arbeten för varroaresistensavel. Ingemar Fries redovisning kan läsas i BT 1-13 (sid 11): http://biodlarna.se/website/1.0.1.0/2059/BT_1-13w.pdf Han gjorde ett viktigt utta-

lande under en frågestund:

”Det viktigaste för biodlingens framtid är bin som klarar varroan.”

Bert Thrybom redovisade de första erfarenheterna av VSH-bin som han arbetar med att utveckla. I BT 7/8-13 finns information om VSH-bin (sid 5): <http://dmweb.v-tab.se/webpages/bitidningen/bitid-0007.html> Vid oxalsyrabekämpningen av sina bin samlade Thrybom upp mer än 800 varroakvalster från sina vanliga ligusticabin. Från förstakorsningar VSH x Ligustica var medianvärdet 17 kvalster. Från VSH x VSH ramlade det 1-2 kvalster. Sådana siffror är lovande för det fortsatta arbetet med att få fram varroaresistent bin.

Tre viktiga kriterier för en bra övervintring.

Intressanta försök i de nordiska och baltiska länderna

ERIK ÖSTERLUND

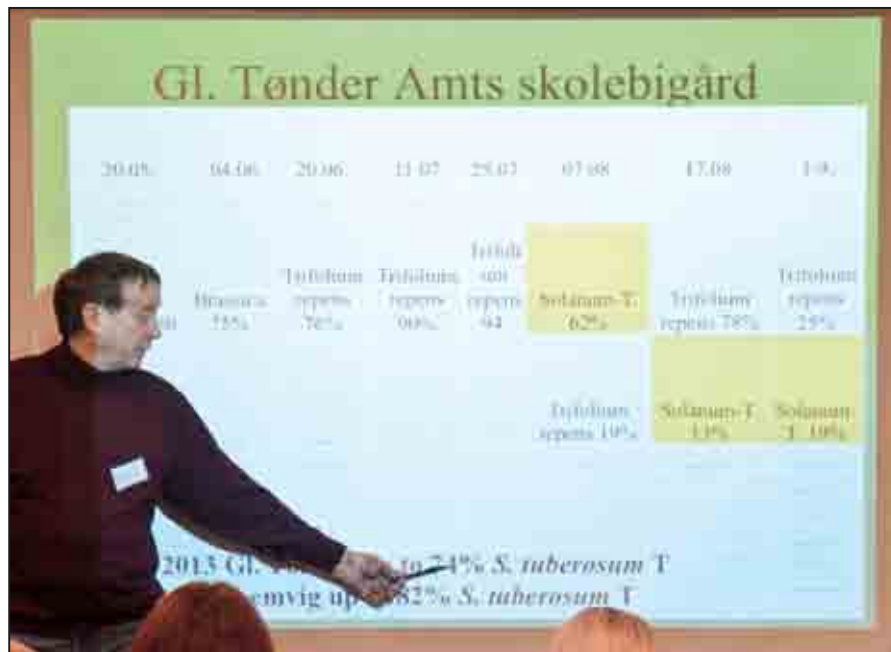
Varje år träffas representanter för biodlarorganisationer och forskare i de nordiska och baltiska länderna.

Landet man träffas i är olika för varje år. Syftet är att lära känna varandra, öka förståelsen för varandra, få tips och möjligheter till samarbete i olika frågor, t ex då man driver frågor i EU viktiga för biodlingen.

I år var Sverige värd och mötet som pågår i två dagar gick av stapeln i ett snöigt Malmö 30-31 jan. Det var positivt att återse bekanta från de andra länderna man inte sett på flera år. Jag har inte haft tillfälle att delta på ett tag. SBR:s styrelse passade på att efter birådsdagarna ha styrelsemöte i Malmö. Vid ett av fikatillfällena hann jag dela med mig av min dröm (efter att ha tagit del av NP-konferensen i Stockholm ett par dagar tidigare). Tänk om Visingsö kunde bli Sveriges viktigaste ö, en VSH-ö, en bank för VSH-bin.

Ole Hertz i Danmark kämpar på nästan ensam verkade det som, för att ge det mörka biet livsrum där. Han använder en liten ö utanför Bornholm som parningsö. I Danmark undersöker man också olika pollens näringsvärde och hur de kan komplettera varandra näringsmässigt. Bra proteintillgång är viktigt för bins hälsa, under hela säsongen, speciellt vår och höst.

I Finland har man inte alls samma restriktiva lagstiftning avseende amerikansk yngelröta som i de andra nordiska länderna, då det gäller bekämpning eller åtgärder mer än flyttförbud. Sporer av yngelrötan är ganska vanligt förekommande i honung. Hur är det med andelen samhällen med kliniska symptom varje år? Efter att politikerna i Finland beslutat att björnstammen ska få växa har djuret spritt sig till fler delar av landet och många fler

Bin kan under vissa omständigheter samla mycket pollen från potatis. Foton: E. Österlund.

Caraway (*Carum Carvi*)

- A biennial plant in the family of *Apiacea*
- First year grows a deep root
- Yield can be harvested in the second year
- Flowering time: June
- Anise-like flavor and aroma, oily
- Used as a spice, in breads etc.

Kummin är en viktig gröda i Finland

biodlare har fått kännbara problem. Där vill man ha en samordning av uppvakning av politiker för att minska problemet.

Visste du att i Finland odlas 28 % av världsbetövet av brödkryddan kummin, av stort ekonomiskt värde för flera lantbrukare. Och pollineringen är viktig.

I Norge hittade man lite trakékvalster för ett antal år sedan. Nu kan man inte

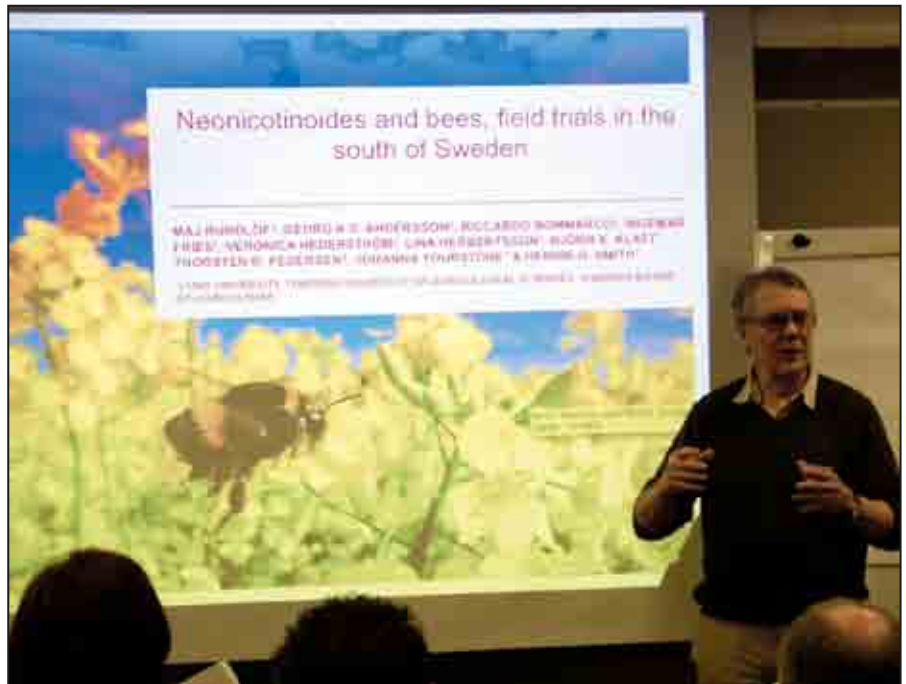
hitta några längre. Är de borta helt och hållet frågar man sig. Efter de många fynden av europeisk yngelröta för några år sedan då man avdödade många samhällen, hittade man förra året återigen några få samhällen med bakterien. Det var som jag kunde förstå mest det mörka biet som var drabbat. Efter flera år av minskning av antalet biodlare verkar man ha nått botten

och en vändning kan ses.

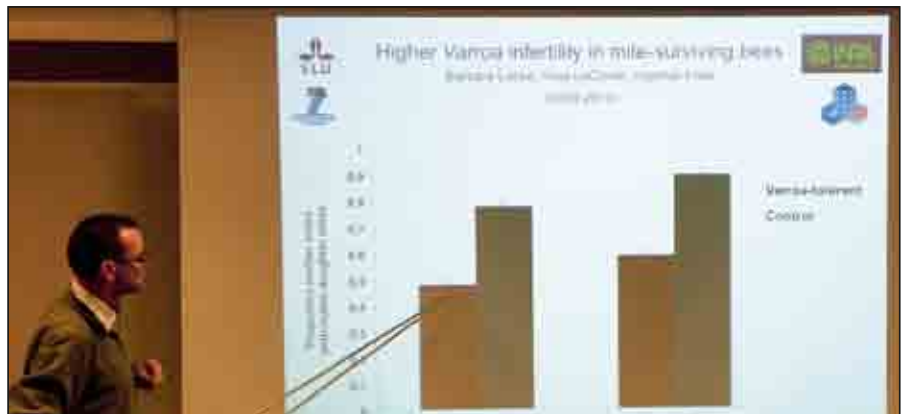
Joakim de Miranda från SLU pratade snabbt och hann med mycket i sin genomgång av vad man sysslar med på SLU. Mycket handlade om virus och kvalster, virusförekomst och virusresistens. Bin som är utsatta för kvalsterbekämpningsmedel som tau-fluvalinat eller för neonicotinoiden thiacloprid och som löken på laxen också en hel del DWV-virus (genom t ex stor mängd varroa) visar en mycket högre dödlighet än om de bara utsätts för kemikalierna. En slutsats blir att varroa- och virusresistenta bin tål neonicotinoider bättre än andra bin. De blir inte utsatta för varroabekämpningsmedel eller höga mängder varroakvalster och virus.

Efter förbudet av neonicotinoider i lantbruket har undersökningar av dessa gifters påverkan på bin satts igång i flera av länderna som hade representanter i Malmö. Man undersöker också andra kemikaliers förekomst i biprodukter.

Undersökningen i södra Sverige redovisades av Ingemar Fries och visar på noterbart större mängder av neonicotinoider i bisamhällen i närheten av fält där dessa används, mängder som ev kan påverka binas hälsa. Men någon omedelbart noterbart negativ effekt kunde inte ses. Det mest anmärkningsvärda resultatet som han redovisade var dock att solitärbin som livnär sig på neonicotinoidbehandlade rapsfält inte kan föröka sig alls. Det är alarmerande och enbart det kan vara en anledning till att förbjuda dessa växtskyddsmedel!

Ingemar Fries redogjorde för neonicotinoidförsöket i södra Sverige, som fortfarande pågår.

Joakim de Miranda hann med mycket i sin genomgång bl a att varroaresistenta bin i Frankrike och på Gotland har större andel infertila kvalster än kontrollbin.

Fågelskydd

Bitidningen nr 1/2 2014 beskriver Anders Edlund hur han löst problemet med fåglar vid kuporna. Jag som har träkupor har löst det lite annorlunda och det har också fungerat bra.

Mellan yngelrum och botten har jag en sarg med höjd som en 1/2-låda. Den fyller två funktioner, dels säkrar den ventilationen om det faller mycket döda bin, dels dämpar den fåglarnas eventuella pickande.

Framför flusteröppningen har jag hängt en ram med ett nät som hindrar fåglarna att komma fram till flustret. Bilden talar för sig själv.

Lars-Göran Arvidsson, Vikbolandet

Smakfull honungsdag i Sörmland

ARNE SVENSSON, text och foto

Lördagen den 5 oktober inbjöd Sörmlandsdistriktet av Biodlarna till ett möte i Vadsbro bygdegård. Temat var "Upptäck honungens olika smaker!"

Vinkännaren och styrelseledamoten i SBR **Viktoria Bassani** hade rest den långa vägen från Skåne till Sörmland för att under några timmar lära ut konsten att upptäcka en för många ny dimension av den kära honungen.

Viktoria har aktivt sysslat med biodling sedan 2005, men intresset har funnits längre. Hennes intresse för vinprovning fick henne snart att börja utforska honungens olika smaker. Vin associeras ofta med olika platser och distrikt, men när det gällde honung var det bara «svensk honung» som gällde, inte hur den smakade. Hon konstaterade snart att honung från olika trakter och skördad vid olika tidpunkter kunde ha mycket olika kon-

Viktoria Bassani gör i ordning provtallrikar till deltagarna i mötet.

sistens, färg och smak. Det fick henne att börja utforma ett system för honungsprovning, och nu skulle Sörmlands biodlare få lära sig detta.

Trots att samlingen började kl 12, startade den varken med välkomstkaffe eller lunch. Och det fanns ett skäl till det. Provar honung gör man bäst utan mat i magen, eftersom sinnena skärps när man är hungrig. Det är också bra att avstå från parfym och rakvatten för att inte störa luktsinnet, som också involveras i provningen. Bra ljus hjälper till att bedöma färgen på honungen korrekt. Det är nämligen så, att färgen inte bara kan leda utan också vilseleda, när det gäller att uppfatta de finaste nyanserna.

Att avgöra honungens doft är inte alltid så lätt. Ett knep är att röra om lite och sedan hålla näsan tätt ovanför. När man täcker av vaxet på ramar (Viktoria täcker alltid av för hand) är det oftast lättast att lägga märke till olikheter i doft och smak. Det händer att hon sätter vissa ramar åt sidan för att slunga dem separat och tappa upp i nya kärl för att åstadkomma «en ny honungssort»! Hon skiljer på åtskilliga sorters «skånsk honung».

Så var det dags för provsmakning. Viktoria hade med sig fem olika sorter att prova, och ett stort antal tallrikar försågs raskt med fem olika honungsklickar, och allmän provning vidtog. Det gällde bl.a. att lägga märke till hur honungen kändes i munnen. dvs bestämma texturen. Var den «sandig» eller «mjuk»? Honungen från raps och vitklöver var ljus och såg ytligt sett lika ut, men texturen skiljde. Honung från lin och baljväxter hade en något syrlik smak. Två av proven var från samma sort (vilda sensommarblommor) men ett var ympat och det andra ej ympat, och de skiljde sig något åt.

Deltagarna fick ett testschema att

Fem olika sorters honung fick deltagarna försöka känna skillnad på.

Testschema

Utseende (färg, genomskinlighet etc.)

Doft och arom är kanske det svåraste att beskriva i lättförståeliga termer.

Smak

Smakstyrka (kanske en 5-gradig skala, där 5 är mycket starkt, i stil med hur kaffe brukar klassificeras på paketen)

Textur (hur honungen känns i munnen)

Helhetsomdöme (ett sorts betyg, exempelvis "fyra bi av fem")

Sort/nektarkälla (raps, hallon, ljung etc.)

försöka följa vid sorthonungsprovningen.

Avslutningsvis svarade Viktoria på frågor som spände över ett brett fält och visade på stort intresse för ämnet. Bland annat berördes följande:

- Även om honung kan lagras många år utan att bli ohälsosam att äta, så blir inte smaken bättre med åren. Honungen är godast första året, menade Viktoria.
- Optimal vattenhalt ansåg hon vara under 20%, men de nyttiga mjölksyrabakterierna vill ha minst 20%, så där kan man få kompromissa mellan smak och nytthet. Hon har

Under Viktorias ledning analyserade de många deltagarna honung med liv och lust. En aktivitet som gav mersmak.

Det gällde att ha sinnena på belpänn för att urskilja de olika nyanserna.

själv avfuktare i slungrummet och travar lådorna lite förskjutna i förhållande till varandra, ungefär som Turning Torso, för att luftcirkulationen ska bli god.

- Det kan vara en skillnad mellan honungsprovning och traditionell honungsbedömning. «Kornighet» är negativt vid bedömning, men kan vara en önskvärd kvalitet för den som söker «naturlig, oypad honung»!
- Viktoria hade ingen erfarenhet av om det var någon skillnad på att röra honungen eller ympa den, men hennes gissning var, att smaken kunde bli lidande av att röra. Hon varnade i sammanhanget för att honung lätt tar åt sig dofter, som sedan stannar kvar. Hon ansåg också att det kan vara en nackdel att pumpa honungen. Men varsam, kortvarig uppvärmning till +40°C vid tappning bör kunna tolereras, men direktappning är naturligtvis bäst.
- På frågan om hur man ska förhålla sig till tillsatser av olika slag i honungen, så hade hon ingen egen erfarenhet av detta. Hennes linje är att hellre utforska naturen själv, innan man börjar tillsätta annat.

Gissningsvis kommer efterfrågan på olika sorters honung att öka, och det kan finnas anledning att börja fundera över hur vi ska möta det. Det krävs mer utrustning och mer tid för att producera «olika honungar». Det krävs att man «är på plats ofta» och kollar upp och gör «dragkalendrarna», som tidsmässigt kan variera mellan

olika år. Men att t.ex. producera intensivt gul, väldigt smakrik solroshonung kan ge lön för mödan!

Lön för mödan fick också de ca 50 biodlare som sökt sig till träffen. De fick värdefull kunskap om ett nytt intressant biodlarämne.

Mikroplastpartiklar i honung

SUSANNA KIVLING

Deutsches BienenJournal (DBJ) skriver i sitt januari-nummer att man hittat plast i ett antal honungsprover. Det var i november förra året som nyheten spreds i Tyskland när Norddeutsche Rundfunk gjorde ett reportage om mikroplastpartiklar i miljön. Man citerade bland annat Professor Gerd Liebezeit från Carl-von-Ossietzky Universitetet i Oldenburg.

Professor Liebezeit undersökte 19 olika honungsprover, de flesta från Tyskland. I artikeln "Non-pollen particulates in honey and sugar" kan man läsa att i alla prover hittade man plastfibrer och även, i mindre omfattning, plastfragment. Detsamma gällde för de fem sockerprover som också ingick i undersökningen.

De mikroskopiska plastpartiklarna kan komma från hygienprodukter som duschtvål, peelingkräm och tandkräm som via avloppsvatten kommer ut i miljön. Ofta består dessa mikroplastkulor av polyeten.

"Vi har undersökt regnvatten och funnit stora mängder av detta material. Vi kan utgå från att mikroplastpartiklar förekommer överallt i atmosfären" säger Liebezeit.

Till och med i blommor hittades plastfragment enligt Liebezeit. Dessa skulle kunna komma från regnvatten och de kan fastna på pollen för att sedan följa med biet till kupan.

Erik Svensson, doktorand inom sjöfart och marin teknik vid Chalmers i Göteborg, skriver i en studie om omfattningen av plastpartiklar i havet. Han skriver att mängden plast, både mikroskopiska plastpartiklar och större i havet ökat sedan man började undersöka saken på 1970-talet. Plasten i havet kommer både från landba-

serade källor som industrier, dagvattenutflöde och nedskräpning vid kusten och även från havsbaserade källor som fiskefartyg, andra fartyg, oljeplattformar och fritidsbåtar. Plastpartiklarna kan fungera som transportmedium för kemikalier som sedan överförs till marina organismer och vidare i näringskedjan.

DBJ listar andra möjliga orsaker till plastpartiklar i honung:

- Polystyrenlådor (EPS)
- Varroabekämpning med diskduk av icke organiskt material- om man inte tar bort diskduken i tid kan bina fördela den och materialet skulle kunna hamna i honungen till slut
- Utfodring med socker- man hittade plastpartiklar även i fem sockerprover .
- Plastpartiklar kan skrapas loss från plasttunnor som honungen förvaras i, t.ex. vid omrörning
- Eventuellt från plastramar/-mellanväggar t.ex. vid skraprengöring med kupkniv

"Om man ser till mängden honung som konsumeras per person i Tyskland, är belastningen på kroppen på grund av mikroplast i honung försumbar" skriver DBJ.

Innehållsförteckningen på Peelingkräm. Polyethylene är plast.

"Dock verkar det vettigt att undvika plaster i biodlingen så långt det går, att kritiskt tänka över användningen och att ytterligare utforska biodlingens påverkan på mikroplastinnehållet i honung"

Källor:

Deutsches BienenJournal nummer 1, 2014
"Non-pollen particulates in honey and sugar",
Food Additives & Contaminants, vol 30,
issue 12, 2013. <http://tinyurl.com/p3uklav>
Erik Svenssons artikel finns att läsa online:
http://www.bioenv.gu.se/digitalAssets/1331/1331258_erik-svensson.pdf

Mer skydd mot fåglar

I Bitidningen 1/2-2014 tas problemet med fåglar som stör bikupor upp. Jag hade också detta problem, men jag har åtgärdat det på annat sätt. Med plastkråkor (inköpta i Tyskland) hålls alla fåglar borta från kuporna om de placeras nära dem.

Men eftersom jag är en stor fågelvän hjälper jag våra befjädrade vänner med matautomat på annan plats.

Jag har också byggt ett absolut säkert skydd mot snö. Jag har använt det med stor framgång. Även vid 1,70 meter snö är flustren helt fria från snö.

Bernd Klotz

Plastkråkor bredvid kuporna skrämmer bort småfåglarna.

... och snöskydd

Snöskydd framför en rejäl trippelkupa i norrlandsmiljö. Det gör så det blir snöfritt framför till rensningsflygningen.

10-årige Ruben fick naturstipendium

EVA SÄÄV, Södra Närkes Bf

Ruben Ahnér är 10 år och den yngsta medlemmen i Södra Närkes biodlarförening. En släkting till Ruben inspirerade honom att börja med bin. Han gick en nybörjarkurs under hösten/vintern 2012 tillsammans med sin mamma Anna. Under våren skaffade han sitt första bisamhälle och provade redan första året på att göra avläggare.

Ruben har varit med på torget i Askersund under Naturskyddsföreningens "Miljövänliga veckan" och berättat om bin, sålt sin honung och egengjorda bivaxsalva. I skolan har han hållit föredrag inför klassen och säkert inspirerat många.

Ruben följer också gärna med på de träffar biodlarföreningen har och är inte rädd för att diskutera med erfarna biodlare om bin och deras skötsel. Han bloggar också om sin biodling, tillsammans med mamma Anna.

Jag tycker Ruben är en strålande förebild för unga och tror att hans hobby kan visa på att fritidssysselsättning inte bara behöver vara sport eller musik utan även naturvård! Därför nominerade jag honom till Ungdomens naturstipendium som Örebro läns Landstings Vilt- och Naturvårdskommitté årligen delar ut.

Stipendiet är på 10 000 kronor och delades ut i närvaro av Rubens klasskamrater på Närlundaskolan i Askersund. Både Rubens familj, rektor, en delegation från Vilt- och Naturvårdskommittén, föreningsmedlemmar och lokal press fanns på plats så stämningen var uppsluppen när priset skulle delas ut.

Motiveringen att tilldela Ruben Ahnér stipendiet lyder:

"Var tredje frukosttugga vi äter bar

pollinerats av bin. Bin är därmed vår viktigaste pollinatör och naturens egen naturvårdare. Utan bin blir det svårt för oss att bitta mat. Man uppskattar att det ekonomiska värdet av bin som pollinatörer i Sverige årligen är 200 miljoner kronor. Ett arbete som bina gör för oss helt gratis! Det är däremot inte gratis att vara biodlare. Det kostar i tid, engagemang, utbildning, skyddskläder, ramar, kupor och övrigt material. Därför känns det bra att ge årets "ungdomens naturstipendium" till en ung, engagerad ny biodlare som under 2012 och 2013 lärt sig hur biodling fungerar, köpt all utrustning, inspirerat klasskompisar, bloggat och själv slungat och sålt sin honung. Årets naturstipendiat har gått till Ruben Ahnér, 10 år gammal och redan biten av biodling. Ruben är en viktig inspiratör för andra ungdomar och inger hopp om att biodlingen kan öka i Sverige."

– Det här är jättekul! Precis en sådan här kille är värd stipendiet, säger ordförande Mårten Blomqvist. Ruben hade hård konkurrens med flera bra kandidater som på olika sätt arbetar med natur i länet, men hans insats är speciell och vi var eniga om beslutet i kommittén,

– Jag är så tacksam och blev väldigt glad när jag fick veta att jag nominerats, sa Ruben i sitt tacktal.

Rubens blogg:

<http://bitjusaren.wordpress.com>

Ruben i bigården. Foto: Anna Ahnér

Peter Donovan har slutat

ERIK ÖSTERLUND

Peter Donovan, född 27 aug 1927, död 3 dec 2013.

Peter Donovan slutade aldrig riktigt då han gick i pension från biavdelningen vid Buckfast Abbey i sydvästra England. Broder Adam dog vid 97 års ålder. Peter Donovan fortsatte i flera år ytterligare att där leda arbetet med bina.

Under militärtjänstgöringen var han stationerad i Fjärran Östern. Vid hemkomsten återvände han till arbetet hos Broder Adam.

När Broder Adam dog fortsatte Peter avelsarbetet med buckfastbina, utvecklingen av stammen och test av kombinationer med nya raser från olika håll i världen. Han fortsatte att leda arbetet flera år efter sin pensionsålder och hjälpte bland annat till med att utveckla buckfastbiet i Kanada. Idag är biavdelningen vid klostret inriktad på att producera honung till presentshopen vid klostret.

Peter Donovan var en uppskattad föredragshållare och talade vid olika möten och konferenser, bland annat BI-85 i Örebro 1985 tillsammans med Broder Adam och Steve Taber från USA. Han har deltagit i möten och konferenser i Europa och Nordamerika, framför allt hos biodlarföreningar i Storbritannien.

När hans son John ringde mig och berättade om hans bortgång tog det mig hårdare än jag räknat mig. Jag hade lärt känna Peter under

Foto: Erik Österlund

många år sedan första gången vi träffades 1983. Jag uppskattade hans rättframma, vänliga och humoristiska personlighet. Vi höll kontakten genom åren genom brev och telefonsamtal förutom flera besök i Buckfast.

Begravningen hölls den 16 dec i klosterkyrkan av abboten. Han begravdes på klostrets kyrkogård. Närmast sörjande är hustrun Grace och sonen John.

Peter kom till klostret redan 1939 vid 12 års ålder då kriget bröt ut. Han hjälpte Broder Adam i hans arbete med buckfastbiet. Redan då hade han den karakteristiska slipsen. Senare tillkom den blå kepsen.

Här bär han parningsambällen från parningsplatsen Sberberton på Dartmoorbeden tillsammans med Josef Knobluch. Broder Adam hade flera som arbetade hos sig i olika omgångar, både munkar och icke munkar.

Biodlarstart på ett annorlunda sätt

NILS-ERIK MALM, Trelleborg

Det finns personer som gör saker på sitt eget speciella sätt utan att krångla till det. Detta är en sådan historia som visar att det kan fungera bra.

Den 31 maj 2012 ringde det en glad och trevlig kille från Lund som hette Anders och undrade om jag hade en bikupa att sälja. Ja visst, svarade jag, och det ingår allt utom bin.

– Bra, sa han. Bina tänker jag själv fixa. Det sitter en svärm i min trädgård som jag gärna vill fånga.

– Hur gör man?

Jag försökte förklara för honom att man behöver en låda eller något annat man kan skaka ner bina i och sen låta dom sitta och lugna ner sig. När det är gjort kan du komma och hämta en kupa.

– Sticks dom? Frågade han.

– Du bör nog ha något skydd på dig för visst kan man bli stucken. Har du ingen dräkt?

– Dräkt? Jag har ingenting, har aldrig haft med bin att göra, men när jag såg svärmen blev jag heltänd på att fånga den. Vi får se om det finns någon i närheten som har något att låna ut, jag ringer senare och berättar hur det gått.

Efter ca 2 timmar ringer han riktigt upphetsad.

– Det lyckades, nu sitter dom i en låda, jag kommer och hämtar en kupa.

– Men tror du att drottningen kom med? undrar jag.

– Det tror jag, det gick en stor fet en på kanten av lådan som jag kastade med också, det var nog en drottning.

Anders förklarade att det inte gick att få tag på någon bidräkt, så han tog en gammal overall på sig och en motorcykelhjälm på huvudet. Därefter sög han ner svärmen med en dammsugare och tömde i papplådan.

Jag tyckte det var ett egendomligt sätt att fånga en svärm på, men sa att det går bra att komma.

Anders kom och hämtade grejorna, men innan han lämnade mej så var jag tvungen att fråga hur bina fick plats i en dammsugare.

– Var det en stor industridammsugare? undrade jag.

– Nej! Det var en vanlig liten, sa han.

– Men inte får väl en hel svärm plats i dom små påsarna, sa jag.

– Det fick dom inte, jag fick tömma påsen flera gånger, svarade han.

– Ok. Om detta funkar ska du absolut bli biodlare sa jag och han körde hem.

Efter några dagar ringde Anders igen och sa att nu är det så mycket bin i kupan

att det behövs ytterligare en kupa så jag kan dela samhället.

– Lugn, sa jag. Du har bara en drottning så det går inte. Sätt på spärrgaller och en skattlåda så får dom nog plats.

Tre veckor senare ringer jag upp honom för att fråga om han har några bin kvar.

– Du kan tro det är fart i dom, det är redan halvfullt i skattlådan fick jag till svar.

Nu har det gått ett och ett halvt år och Anders har tre bisamhällen med drottningarna Silvia, Viktoria och Drottning Margarethe af Trelle. Det ska bli spännande att följa Anders och se hur det går. Med hans energi och klurighet att lösa problem på klarar han nog att bli en bra biodlare.

Lycka till!

Smält fast mellanväggar med hjälp av en transformator

Jag hade en halogen bordslampa från IKEA med 12 V transformator. När armaturen gick sönder kom jag på att transformatorn kanske kunde användas till vaxinläggare. Jag monterade två banankontakter på sladden och konstaterade att det fungerar alldeles utmärkt. Enkelt och billigt. Säkrast är nog dock att också montera på en säkring på sladden. Och det är bra med en jordfelsbrytare.

Till sin ursprungliga användning är transformatorn säkerhetsmärkt med en CE-märkning. Nu gör man om den till något annat. Kom ihåg att det är du som äger eller använder elprodukter som ansvarar för att de används på ett sätt som inte riskerar säkerheten och att de underhålls. Du som använder elprodukter ska också förvissa dig om att de är säkra för användning.

*Lars-Göran
Arvidsson,
Vikbolandet*

Foto: Christian Fischer-Wikipedia.

Bokskorpion

Det pågår ett projekt med att försöka föröka bokskorpioner i sådan grad att de på allvar kan göra tjänst i bikupor för att hålla efter varroakvalster. Om de klarar sig undan gifter som kommer in i kupan kan de kanske utgöra ett litet komplement till binas egen förmåga som vi har lärt oss att selektera för, VSH. Och ta kvalster som hamnar på botten. För de springer väl knappast på ramarna och rensar bin från kvalster? Men videon är sevärd.

Här är en länk till projektet:

<http://tinyurl.com/qj5tgy>

och en länk till en video:

<http://tinyurl.com/pyk2rr6>

Wikipedia skriver om bokskorpionen:

"Bokskorpion (Chelifer cancroides) är ett spindeldjur som ofta lever inombus där den bedriver jakt på boklös, hoppstjärtar och kvalster. Den håller sig ofta undagömd tills det blir mörkt men kan även i ovanliga fall synas på dagen. Den liknar en skorpion och har två kräftliknande klor fram men till skillnad från större skorpioner saknar den gadd på bakdelen, som på vanliga skorpioner innehåller gift. Kroppen är 3-4 mm lång, brunaktig, och framkroppens sidor har mycket små, spetsiga knölar. Bokskorpionen kan krypa baklänges och i sidled utan problem. Detta spindeldjur är en kosmopolitisk art (spridd med människan) och påträffas oftast i fågelbon, bikupor, ladugårdar etc. men är mest känd för sin förekomst i boningsbus, där den finns till exempel bland gamla böcker. Bokskorpionerna tillhör ordningen Pseudoscorpiones, på svenska klokrypare, bland spindeldjuren. Alla klokrypare har de typiska klorna och åtta gångben. Klokryparna är alltså varken skorpioner, spindlar, kvalster eller insekter. Andra ordningar bland spindeldjuren är skorpioner, spindlar, lockespindlar och kvalster."

Red.

Årsprogram 2014 för Ligusticagruppen

Avelsmöte

Dag: Lördagen den 22 mars
Plats: Brunstorps Wårdshus, Rasta Huskvarna
Tid: Kl. 10-15.
Förtäring: Fika och mingel i kaffeterian från kl. 9, lunch kl 12 Wårdshusets restaurang.
Anmälan till: P O Wagnsgård senast 19 mars.
Tel. 036-50509, mobil 070-5114858 eller e-post wagnsgard@allt2.se

Påbyggnadskurs del 1. (del 2 se 9 augusti)

Program: Att göra avläggare och tillsätta drottningar.
Dag: Lördagen den 12 april
Plats: Marbäckens Hembygdsgård där Anebyortens Bf har sin föreningsbigård. Tid: kl. 11:00
Förtäring: Vårdföreningen ombesörjer smörgås och kaffe.
Anmälan till: P O Wagnsgård senast 7 april. tel. 036-50509, mobil 070-5114858 eller e-post wagnsgard@allt2.se

Säsongsupptakt på Visingsö.

Program: Utsättning av kassetstolparna, grillning och Nosematest.
Medtag ca 60 döda bin per samhällen som du vill testa.
Dag: Lördagen den 10 maj.
Plats: Stugan på Visingsö
Tid: Tag färjan kl 10:30 saml. vid stugan 11:00.
Förtäring: Kjell Ekelöf fixar grill och grillbart, Lars Forsberg svarar för veg. alternativ.
Anmälan till: Lars Forsberg senast 5 maj tel. 0390-40464, mobil 073- 0517156 eller e-post lars.forsberg-vo@telia.com

Drottningodlingens teori.

Program: Odling i olika steg och metoder.
Dag: Lördagen den 24 maj.
Plats: Stugan på Visingsö.
Tid: Tag färjan kl 10:30 saml. vid stugan 11:00
Förtäring: Egen matsäck.
Anmälan till: P O Wagnsgård senast 19 maj. tel. 036-50509, mobil 070-5114858 eller e-post wagnsgard@allt2.se

Drottningodling i praktiken.

Program: Vi startar upp en drottningodling.
Dag: Lördagen den 14 juni.
Plats: Stugan på Visingsö.
Tid: Tag färjan kl 10:30 saml. vid stugan 11:00
Förtäring: Egen matsäck.
Anmälan till: P O Wagnsgård senast 9 juni. tel. 036-50509, mobil 070-5114858 eller e-post wagnsgard@allt2.se

Kalibreringsdag.

Program: Samtliga samhällen på Visingsö bedöms enligt Svensk biavels metod.
Dag: Söndagen den 29 juni.
Plats: Stugan på Visingsö
Tid: Tag färjan kl 10:30 saml. vid stugan 11:00.
Förtäring: Ta med något att grilla
Anmälan till: Lars Forsberg senast 23 juni tel. 0390-40464, mobil 073- 0517156 eller e-post lars.forsberg-vo@telia.com

Föreningsdag.

Vi bjuder in förening till att besöka vår parningsplats på Visingsö.
Dag: Söndagen den 13 juli
Tider enligt intresserade föreningsars önskemål
Anmälan till: Lars Forsberg senast 7 juli tel. 0390-40464, mobil 073- 0517156 eller e-post lars.forsberg-vo@telia.com

Träff för avelsintresserade.

Program: Föredrag om avel.
Dag: 19 juli. Plats: Stugan på Visingsö
Tid: Tag färjan kl 10:30 saml. vid stugan 11:00.
Förtäring: Egen matsäck
Anmälan till: Lars Forsberg senast 14 juli tel. 0390-40464, mobil 073-0517156 eller e-post lars.forsberg-vo@telia.com

Påbyggnadskurs del 2.

Program: Varroabekämpning, kupvågen och bästa sätten att invintra.
Dag: 9 augusti. Plats: Stugan på Visingsö.
Tid: Tag färjan kl 10:30 saml. vid stugan 11:00
Förtäring: Egen matsäck.
Anmälan till: P O Wagnsgård senast 4 augusti. tel. 036-50509, mobil 070-5114858 eller e-post wagnsgard@allt2.se

Skördehelg på Visingsö

Program: Visingsöbi odlarna och Ligusticagruppen finns på plats.
Dagar: 20 – 21 september. Tider: kl 10 – 16

Årsmöte

Dag: 27 september.
Plats: Brunstorps Wårdshus, Rasta Huskvarna
Tid: Kl. 10-15
Förtäring: Fika och mingel i kaffeterian från kl. 9, lunch kl 12 i Wårdshusets restaurang.
Anmälan till: P O Wagnsgård senast 22 september. tel. 036-50509, mobil 070-5114858 eller e-post wagnsgard@allt2.se

SICAMM-konferens i september

The BIBBA 50th Anniversary Conference combined with the SICAMM Biennial Conference

BIBBA (Bee Improvement and Bee Breeders' Association) are pleased to announce their 50th Anniversary Conference in collaboration with SICAMM (*Societas Internationalis pro Conservazione Apis Melliferae Melliferae*) their European partners, hosted by South Clwyd BKA.

The focus is on bee improvement and the management of native and near native honey bees. The three day Conference will take place from **26th – 28th September 2014** at the **Pavilion, Llangollen, North Wales**, where delegates will learn about improving their own stocks of honey bees, whilst enjoying an excellent and varied social programme.

For those wishing to extend their visit, the Llangollen area benefits from stunning scenery and a variety of activities and culture to suit all tastes.

Enquiries to: **Trisha Marlow** 07812 518822 or bibba.uk@gmail.com

Further details of the event when available may be viewed at:

BIBBA: www.bibba.com **SICAMM:** www.sicamm.org

Brev till redaktionen

Svar till insändare i Bitidningen nr 1/2-14 angående förekomst av kloramfenikol i honungs-leverans till Mantorp.

I september 2011 inkom till Mantorp en leverans av honung som vid provtagning hos Livsmedelsverket visade sig innehålla kloramfenikol (antibiotika) och saluförbud utfärdades av Mjölby miljökontor på hela partiet av honung. Under första halvåret 2012 togs prover och pollenanalyser gjordes av honungspartiet och sedermera skickades räkningarna för detta arbete till Svensk Honungsförädling.

I november 2012 begärde vi att biodlaren skulle ersätta oss för de faktiska kostnader som den kontaminerade honungen hade förorsakat oss, allrahelst som biodlaren har haft djurhållning med användning av hö och halm, vilket kan skapa kloramfenikol. Eftersom biodlaren bestred våra krav så beslöt vi att mötas och i denna diskussion föreslog vi en uppgörelse där vi delade på kostnaderna, ett förslag som vi senare har reducerat ytterligare.

Inte vid något tillfälle har vi förvägrat någon från biodlarens distrikt eller förening att närvara i mötet med oss och biodlaren var inte heller ensam i mötet och diskussionen med oss. Uppgiften om detta i insändaren är helt felaktig.

Det stämmer, som insändaren skriver, att Svensk Honungsförädling i Mantorp är en garant för kvaliteten i den svenska honung som vi producerar. Det är just därför som vi är mycket noggranna med de kontroller vi gör av inlevererad honung, kontroll av såväl innehållet som förslutningen av inleveranskärnen. Vår bedömning är att kloramfenikol kontamineringen har uppstått innan leveranskärnen förslöts och att ansvaret därför ligger hos leverantören av honungen, som då också rätteligen borde bära en del av kostnaden som detta förorsakat oss.

*Anders Lindahl, VD
Svensk Honungsförädling
och Svenska Biprodukter AB*

Kommentar till "I bigården"

Det är alltid trevligt att prata med dig Erik. Även för länge sedan då du började med bin. Vi hade många och lärorika samtal. Även jag hade fått tag på Alexander Lundgrens bok på ett antikvariat i Gränna. Fast boken hette inte "Lärobok i Biodling" utan "För årstiden". Den boken var min lärobok. Jag läste och gjorde som det stod beskrivet i boken. Så här i backspeglarna förstår jag varför jag mitt första år som biodlare fick 14 (!) svärmar från 3 (!) samhällen. Efter första året var jag erfaren svärmfångare. Jag invintrade 5 samhällen. År två hade jag 12 samhällen. Bina var av typ jaktbin. Året efter var jag på en bikurs i Sollebrunn och upptäckte att det finns snälla bin. Så började mitt avelsarbete. Året därpå kunde vi, dvs hela familjen, sitta ute och äta. Det var 6 m till bina och då var det helt lugnt att sitta där och äta eller fika. Det är spännande och lärorikt att bli biodlare!

MVH/Sven

Ytterligare förklaring till vår insändare om kloramfenikol i honung från en av våra medlemmar

Syftet med vår insändare är att belysa den lilla biodlarens sårbarhet när det krånglar till sig.

Självlklart är att noggrannhet och givna regler ska följas i allt som har med livsmedel att göra. I det finns inget motsatsförhållande.

Det är förvånande att ett stort företag inte är bättre rustat och försäkrat för liknande händelser.

Eftersom all honung provas och analyseras ställer vi oss frågan om vi alla är med och betalar kostnaden för dessa analyser.

I vetskap om risken att bli ersättningskyldig ökar måhända noggrannheten, men också rädslan för krav. Kommer det att påverka inleveranserna till HF? Vilket ansvar har depåföreståndarna i denna medverkan?

Andra frågor som väcks är – hur många biodlare vet att deras bin inte hittar halmrester? Hur länge finns kloramfenikol kvar i halm? I det här fallet har ingen information skett om att halmen är analyserad. Framförallt har inget resultat presenterats som bevisar att halm är orsaken till antibiotikan.

I frågan om vem/vilka som skulle närvara vid det aktuella mötet ser vi inte den äkta hälften, som i högsta grad deltar i den praktiska verksamheten, som utomstående. Diskussionen om fortsatt hantering får ske i ett för ämnet lämpligt forum. Fortsatt rapportering om resultat är att vänta.

*Västerås sortens Bf /Lena Nilsson, ordf
och Västmanlands läns biodlardistrikt/
Yngve Björkman, ordf.*

Biavelskonferens

Föreningen Svensk Buckfast Avel och Svensk Biavel genomförde lördagen den 9 nov en biavelskonferens i Alvesta. 24 deltagare från södra och mellersta Sverige deltog.

Bengt Nilhård professor emeritus i växtekologi talade om hur bekämpningsmedel inom jordbruket påverkar biaveln. Fördraget belyste hur mycket bekämpningsmedel som förekommer, och vilka följder detta kan få för biodlingen. SBR och övriga biorganisationer måste verkligen kämpa för en minskning av kemikalieanvändningen.

Bert Thrybom föreläste om genetik och avel. Han började med "man får ändå vara glad att det blev som det blev när det inte blev som det skulle" (västgötskt uttryck). Bert hade arbetat fram ett mycket gediget kompendium med text och bilder till deltagarna som behandlade genetik och avel i biodlingen. Bisamhället är en enastående organism för vilket evolutionen fram till i dag slutat i ett mycket avancerat samhälle.

Bisamhället består av en drottning som producerar avkomma, osjälviska arbetare som saknar fortplantningsförmåga men som samlar och processar födan, tar hand om avkomman, bygger bostäder och försvarar samhället de lever i. Drottningen fungerar faktiskt även som "hane" i och med att hon producerar drönare, "flygande spermier"

Anmärkningsvärt är att både drottning och arbetare utvecklas ur ägg som ser ut på samma sätt! Skillnaden mellan drottning och arbetare är enbart betingad av vilken slags mat det får. Hormoner i maten får gener(arvsanlag) att aktiveras och åstadkomma dramatiska skillnader avseende, fysiologi och beteende.

Är vi släkt med bina? Javisst tänk bara på alla "stingsliga" biodlare! Separationen ägde rum för några år sedan, närmare bestämt 600 miljoner och det finns fortfarande ett flertal gener i biets genom som uppvisar stor likhet med däggdjurs. Uppbyggnaden av våra arvsanlag är, sedan tidernas begynnelse, desamma för alla levande organismer. DNA-molekylen är uppbyggd på samma sätt vare sig det gäller människor, maskar eller bin.

Efter lunchen presenterade Bert sina senaste rön angående VSH-bin, som tagits fram av professor John Habo, USA. Dessa bin kontrollerar varroakvalstrens reproduktion. Bert visade med bilder hur man gick tillväga för att hitta varroa i yngelcellerna. Kongressen avslutades med en frågestund.

Olle Andersson

Anmälan till Riksförbundsmöte och "Allt om bin" 5 - 6 april 2014
Växjö Konserthus, Västra Esplanaden 10 - 14, Växjö.

I år börjar Riksförbundsmötet kl 14.00 lördag den 5 april. Under lördagsförmiddagen genomförs seminariet "Allt om bin" (innehåll för seminariet presenteras i ett separat program).

Blanketten sänds till maj-britt.jarnvall@biodlarna.se eller Sveriges Biodlares Riksförbund, Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp **senast 18 mars 2014**. Beställningar efter detta datum kan tyvärr **ej** tas emot. Endast en person kan anmälas på varje blankett. OBS! Endast skriftlig anmälan accepteras (mail eller post) - anmälan tas inte emot per telefon.

Namn:

☐	Ombud	☐	Medföljande till ombud	☐	Styrelseled. SBR	☐	Valberedningsledamot
☐	Revisor	☐	Personal	☐	Inbjuden gäst	☐	Övriga

Medlemsnummer i SBR:

E-post:

Adress:

Postnr:

Postadress:

Tfn hem:

Tfn mobil:

Jag anmäler mig till följande måltider och övernattnig på Elite Park Hotel (se priser längre ned)

Lördag 5 april Fm-fika Lunch Em-fika

Middag Övernattning

Söndag 6 april Fm-fika Lunch

Jag deltar i seminariet "Allt om bin" på förmiddagen 5 april:

SBR står för övernattnig även natten mln fredag och lördag för ombuden, om man klart kan påvisa att man inte har möjlighet att ta sig i första hand med kollektivtrafik till Växjö till **kl 14.00** på lördagen. Om ej kollektivtrafik fungerar, gäller att man har **över** 25 mils körväg enkel sträcka, för att SBR ska stå för övernattnigen. Informera i så fall maj-britt.jarnvall@biodlarna.se om att extra natt behöver reseveras.

Seminariet "Allt om bin" och ev måltider i samband med detta, bekostas av deltagaren själv.

För ombuden bekostar SBR måltider fr o m fm-fika på lördagen (gäller även vid övernattnig fre - lö).

För person som inte är ombud, valberedningsledamot, styrelseledamot, personal, revisor, sitter med i presidiet eller är av SBR inbjuden gäst, gäller följande avgifter.

Fm-fika: 55 kr per tillfälle (gäller ej lördag fm)
Lunch: 190 kr per dag
Middag: 385 kr (3 rätters middag lördag inkl. alkoholfri måltidsdryck, kaffe/the)
Logi: Enkelrum inkl frukost 700 kr
Dubbelrum inkl frukost 450 kr/person

Logibeställning: Antalet rum är begränsat, varför placering i dubbelrum kan komma att ske även om du önskar enkelrum. En del kan ev. även komma att placeras på ett annat närliggande hotell.

Tidig anmälan ger företräde till rummen på Elite Park Hotel samt till enkelrummen.

Önskar enkelrum

Önskar dubbelrum tillsammans med:

Övrigt:

Jag vill ha vegetarisk mat Övriga upplysningar (allergier etc.)

Betalning sker genom fakturering i efterhand från Sveriges Biodlares Riksförbund. Inga betalningar sker direkt till hotellet. **Undantaget är alkoholaktiga drycker som betalas på plats.**

För er som betalar ert boende själva och önskar ett billigare alternativ, rekommenderas Växjö Vandrarhem. www.vaxjovandrarhem.nu. Denna kontakt/bokning förmedlas dock ej via SBR.

Sänd gärna en beställning till Bibutiken tillsammans med din anmälan. Då tas materialet med fraktfritt till Växjö.

Bihälsoträffar

Enligt beslut från Jordbruksverket har SBR beviljats medel till ett projekt som kallades Bihälsoträffar. Avsikten är att samla distriktens bihälsoansvariga för utbildning och uppmuntran i arbetet att sprida kunskaper i bihälsofrågor på föreningsträffar eller i andra sammanhang

Eftersom vi har fått mindre med pengar än begärda måste vi prioritera. Träffarna kommer den här gången att ske på tre platser i södra Sverige:

- Enköping torsdag 6 mars kl 15-20
- Herrljunga, SV:s lokaler, onsdag 3 april kl 15 -20
- Växjö, SV:s lokaler, fredag 4 april kl 15 -20

På programmet:

- Samling och välkomstfika
- Bihälsokonsulent Preben Kristiansen föreläser om bihälsa
- Förslag på hur föreningsträffar kan genomföras med Bihälsotema

- Erfarenhetsutbyte, resonemang och förslag på inslag i en "checklista" i bihälsa, en "bihälsosyn" byggd på de fakta som står till buds!

Utbildningen är gratis, vi bjuder på kvällsmat i form av rejält smörgåsfika eller motsvarande. Vi kommer att betala ut reseersättningar, men kan inte i förväg lova att det räcker till 100%. Vi vill att deltagarna åker till närmaste plats, samåker eller håller nere reskostnaderna på annat sätt. Vi kan troligen inte betala för övernattninng.

Vi vill att distriktsordföranden som får denna inbjudan överlämnar den till rätt eller lämplig person i distriktet.

Vi vill ha minst en deltagare från varje distrikt, som ligger inom rimligt reseavstånd.

Deltagarna förväntas genomföra minst en föreningsaktivitet under året med bihälsotema. Anmälan till Sture Käll, sture.kall@biodlarna.se eller 0738-345016

Anmälda deltagare får närmare information om lokal mm.

Sture Käll

Filmen *Inte bara honung*

Den fantastiska filmen av Markus Imhoff med underbart foto, många insikter om binas situation och hoten med nuvarande produktionsmetoder inom främst mandelodlingen i Kalifornien. Ett avsnitt behandlar "handpollinering" i Kina.

SBR har gjort det möjligt att låna filmen för visningar. Filmen kan bokas på förbunds-kontoret i Mantorp. Vi har två kopior för utlåning därifrån och en kopia finns i Stockholm hos Lasse Hellander.

Förklaring om rättigheterna för filmvisning

Vi har köpt en licens för att visa filmen för medlemmar i våra lokalföreningar och distrikt vid deras möten. Det är en speciell licens för föreningar.

De som inbjuds/kallas till dessa visningar, får endast vara föreningarnas/distriktens medlemmar. **Vi får alltså inte bjuda in allmänheten.** Vi får heller inte ta betalt för dessa visningar.

SBRs organisationer kan därför INTE anordna eller arrangera offentliga visningar. Om man så önskar ska man ta kontakt med Folkets Bio på orten eller i närheten eller www.folketsbio.se

filmcentrum.se

De villkor för visning som SBR köpt licens för, finns på Filmcentrums hemsida, under Filmcentrum Riks, regler för visning. Angående marknadsföring, vv se nedan.

Filmen finns att köpa för privatpersoner, (ca 140 kr) men som vanligt gäller då att man inte får arrangera publika föreställningar. Det står också i filmen på de första texterna – endast för privat bruk. Vi vill klargöra detta så att inga rättsliga tvister uppstår i samband med filmvisningar.

Från Filmcentrums hemsida:

- Man får inte annonsera i dagspress om den aktuella filmen med titel och bild
- Man får däremot annonsera i dagspress om att en filmvisning kommer att genomföras
- Man får också hänvisa till en hemsida, där man kan vara specifik med titel, text och bild
- Man får också skriva om arrangemanget i en medlemstidning som inte går ut till allmänheten
- Man får inte sprida flygblad till allmänheten
- Man får däremot skicka flygblad till medlemmar där titel, text och bild förekommer
- Man får inte affischa på andra platser än i lokalen där filmvisningen skall ske
- Man får däremot affischa i lokalen där filmvisningen skall ske
- Man får inte sälja biljetter i samband med filmvisningen
- Man får däremot ta betalt för medlemskap i t ex den filmklubb eller förening där visningen sker

Har ni inte sett filmen? – Gör det!

Lasse Hellander

Vi minns

Olle Linderhjelm

Vår förre ordförande Olle Linderhjelm släckte den 9 december 2013 rökpusten för alltid. I början av 1980-talet dök det upp en "Stockholmare" i Vikbolandets Bf. Efter bara något år kom han in i styrelsen och 1988 valdes han till ordförande, som han var till 1995.

Olles erfarenheter från marknadsföring och företagsledning satte omedelbart sina spår i styrelsearbetet och ett arbete med att göra både föreningen och i synnerhet biodlingen känd för omvärlden påbörjades. Olle var väldigt medial och missade aldrig ett tillfälle att göra reklam för sin hobby. Han medverkade av och till i olika medier såsom radio, TV och tidningar, där han på ett pedagogiskt sätt vurmade för sina kära "brudar". I föreningsarbetet arbetade han hårt för biodlingens utveckling. Han var här en viktig kugge i det team som ledde studiecirkelarna för nybörjarna. Så sent som våren 2013 medverkade han med ett utbildningspass för våra nybörjare.

Hans erfarenheter från företagsvärlden kom också till nytta på förbunds-nivå. Han var under flera år styrelseordförande i dåvarande SBR-ägda Svensk Honungsförmedling AB.

Olle var väldigt karismatisk och han lämnade inte någon oberörd. Han förde under sin tid som styrelseledamot och ordförande, föreningen framåt och lade grunden till den dynamiska förening vi nu är och vi kommer att sakna honom i vår krets. För att hedra Olles minne har det från föreningen och dess medlemmar överlämnats en anseelig gåva till Biodlingens Vänner.

För kamraterna i Vikbolandets Biodlare – Anders Ionzon ordf, Lars-Göran Arvidsson sekr.

Göran Kvarnström

Göran Kvarnström avled 4 oktober 2013. Han var en mycket kunnig biodlare, en riklig eldsjäl, framför allt när det gällde det gula biet. Han började med sin biodling i mitten av sjuttio-talet. Just under den tiden expanderade Södertälje Bf kraftigt. Göran blev en av de ledande profilerna, startade drottningodling och var delaktig i renparningsstationen ute på Lacka. Han var med i Länsförbundets sjukdomskommitté och mycket aktiv när varroan kom, i distrikt och förening. Han tog emot biodlarbesök från olika håll.

Per-Axel Kollberg, ordf Södertälje Bf

Distrikt

Grannndistrikt är välkomna

Jönköpings distrikt On 5 mars. Kvällskurs i nosenadiagnostik och hur man använder mikroskop. Finnvedens gymnasium, Prostgårdsvägen 1, Värnamo. Huvudentrén med stort glastak. Ta med 15-20 nyligen döda bin från de samhällen du vill undersöka. Ledare Jörgen Helgesson. Anmälan senast må 3 mars till jorgen.helgesson@aminne.se eller 0370-27066. Max 20 deltagare.

Lö 8 mars. Utbildningsdag i Eksjö, Folkdanslokalen, Båtmansgränd. Kl 09.30-15.00. Fika från 09.00. Honungen och vår hälsa. Deltagarna betalar bara fika och lunch. Anmälan senast må 3 mars till Selvy Sandberg, selvy.stig.sandberg@gmail.com eller 076-1096743

Kronobergs distrikt Vårupptakt lö 15 mars kl 10-15.30 (fika fr 9.30) i Föreningslokalen, Grimslöv. Föredrag av Bengt Nihlgård, Höör om "Bin och deras påverkan av miljöfaktorer" samt av Pasaga Ramic, Örebro om "Hur man kan utnyttja bin". Personlig inbjudan skickas till medlemmarna i Kronoberg. Aktiviteten ingår i det svenska landsbygdsprogrammet, som finansieras av Sverige och EU gemensamt med Länsstyrelsen i Kronobergs län. **Södra Kalmar Biodlardistrikt** Biodlarkafé sö 23 mars kl 14 på Capellagården, Vickelby. Dragväxter och pollinering. Kaffe, smörgås och kaka till självkostnadspris.

Föreningar

Grannföreningar är välkomna

Dalslands södra Bf *Caféträff* med föreläsare 4 mars kl 19 i Stationshuset Brälånda. Vi bjuder på semlor!. *Bihälsa* med Preben Kristiansen 13 mars kl 18-21 i Dalslands folkhögskola, Färgelanda Arr: Länsstyrelsen. *Studiecirkelstart* i Brälånda och Färgelanda i början av april. Se [hemsidan](http://www.skaffabi.nu) för senaste nytt: www.skaffabi.nu

Göteborgs Bf 20 mars kl 19 i Gunilse gamla småskola. Rapport från distriktsmöte, diplomutdelning, rapport från resa till Nordvietnam. Värmata bin.

Vi minns

Harriet Larsson

Landskrona-Kävlinge Bf

Krystyna Hansson

Skee Bf

Stig Niklasson

Södra Inlands Bf

Erling Nilebäck

Uddevallanejdens Bf

Stig Ytterberg

Västerås sortens Bf

Hisingens Bf Månadsmöte 10 mars kl 19 i kyrkbyhemmet. Föredrag av Stina Andersson "Blommade kulturmarker på Hisingen". Kaffe och lotteri.

Högländets Bf Vårträff med honungsfika to 6 mars kl 18 på Träffpunkten, Kyrkogatan 2, Nässjö. Honungshantering och honungsbedömning. Elisabeth Wilhelmsson, Jönköping. Diskussion om vinterödliggheit mm. Möjlighet till nosemakontroll i mikroskop. Tag med 15-20 bakkroppar från kupa du vill kontrollera. Kaffe och honungsbröd serveras.

Kristianstadsbygdens Bf Medlemsmöte on 26 mars kl 19 på Fackens Hus. Drottningklubben om drottningodling, planerad kurs i enkel drottningodling mm. Lotteri, kaffe o kaka.

Malmö Bf Träff to 20 mars kl 19 på Wowragården, Klågerupsvägen 475, 212 36 Malmö. Olof Laurin. Löberöd visar bilder om sin biodling, speciellt avläggargbildning och drottningtillsättning. Fika och utlottning av en drottning bjuder föreningen på.

Mölnåls Bf Möte 4 mars kl 18.30 på Vommedals Västergård, Kålleröd.

Söderåsens Bf Föreläsningar ti 1 april kl 19 i Stenestads Bibliotek. Om drottningodling av Lars Rosenkvist. Per-Erik Cruse om honungshantering.

Södra Vedbo Bf Vårmöte 8 mars kl 09.30 i Folkdanslokalen, Eksjö. Kl 09 kaffe, sen tar distriktet och LRF över för en information "Honungens nyttigheter". Kaffe och lunch till självkostnadspris.

Tanums Bf Vårmöte 6 mars kl 18:30 i Folkets Park, Rabbalshede. Inlämning för honungsbedömning, tävling om bästa honungen. Lotteri och fika och bisnack. Se [hemsidan](http://www.tanumsbiodlare.se) www.tanumsbiodlare.se.

Tomelillaortens Bf Erfaträff (träff för utbyte av erfarenheter) 3 mars 18.30 i Tomelilla kommunhus. Dagens ämne: Avläggarprediktion. Ta med eget fika. Johan Wallin o Håkan Albrektsson.

Tumbaortens Bf Vårmöte 16 mars. Föreläsning av Preben Kristiansen. Friska bin, hantera bisjukdomar och minska vinterförlusterna. www.tumbabiodlarna.se

Uddevallanejdens Bf Möte to 13 mars kl 19 i Södertullsgården, Södertullsgatan 18. Drottningodling, viktigt i biodlingen.

Varaortens Bf i samarbete med Studieförb. Vuxenskolan. Temakvällar på Vara Folkhögskola, Våne kl. 18.30. Fika medtages. *To 13 mars* Drottningodling o tillsättning. *To 10 april* Nosema provtagnig. *Juni* avelsbedömning. *Drottningodlingskurs* startar febr.

Vena-Hultsfred Bf Vena-träffen i Vena Bygdgård sö 23 mars kl 15. Elisabeth Wilhelmsson och Thomas Rosell: "Om honung".

Vikbolandets Bf Vintermöte ti 4 mars kl 18.30 i Björksätter, Kuddby. Filmkväll. Traditionenslignigt blir det kaffe och semla. Anmälan till Wille Lindholm, wille.lindholm@telia.com, 0125-505 79, senast 2 mars, helst tidigare.

Örebro Bf Vårmöte to 27 mars kl 18 på Karlslunds Motionscentral & Café, Gäddestavägen 3, Örebro. Pasaga Ramic - Nytt bisamhälle med hjälp av bitömmare. Kaffe och smörgås serveras. O.s.a. senast 24 mars: gits.post@gmail.com 073-8723803

Örkelljunga Bf Föreläsning 6 mars kl 19 i Församlingshemmet Örkelljunga. Bengt Nihlgård om Honungsbin och andra bin i stressad miljö.

SBR:s riksförbunds- möte 2014

Riksförbundsmötet 2014 hålls på Rv Växjö Konserthus, Västra Esplanaden 10, 351 06 Växjö lö 5 april kl 14 till sö 6 april kl 12.

Lördag kl 10 Föredrag om bin och bi-odling av prof Riccardo Bommarco: 1) Odlade och vilda bin som pollinatörer av jordbruksgrödor. 2) Hur påverkar neoinkretinoiderna våra bin?

Förbundsstyrelsen

Förslag på styrelse till SBR 2014

Valberedningen ger följande förslag på styrelsens sammansättning till Riksförbundsmötet 5-6/4 på Växjö Konserthus.

Ordförande 1 år

Marita Delvert

Ledamöter 2 år

Sture Käll
Hanne Udelling
Ingmar Wahlström

Fyllnadsval på 1 år (Olle Boman avgår)
Monica Selling

Kvarstår till 2015

Lars Hellander
Anders Hansson

Suppleanter 1 år

Viktoria Bassani
Richard Brolin

Revisorer

Åke Fredriksson
Conny Persson

Revisor ersättare

Jörgen Kragh
Christina Bjurlöf

Valberedningens sammansättning under året har varit:

Birgitta Augustesen, sammankallande
stavorpt@telia.com 070-7318082

Lennart Fält
falt.lennart@swipnet.se

070-8937754

Kent Törnkvist
kent.tornkvist@telia.com
019-200760

Sören Ohlsson, ersättare
soren@bredband2.co

070-6600540

Stig Hansson
bistig@tele2.se
0709-609123

Säljes material mm

Studieresa till England och Wales.
5-13 april. Info se
www.biodlingsforetagarna.nu
Anmälan till freddy.duwe@biodlingsforetagarna.nu eller
lena@vetlandaresebyra.se
Medlemmar i BF lämnas förtur.

Biredskap Freddy Duwe, Vårsta
Malmtorpsv. 19, 14771 Grödinge
070-5107054, info@freddyduwe.com
Öppettider se
www.freddyduwe.com

Boggisläp med Nackakupor o bin
stenbengtsson@telia.com

Bi&Biodlingstillbehör
Smedgatan 1, Svedala.
Östra Industriområdet (vid Moltex)
Öppet: April-September
Måndag 15-18. Lördag 10-12
Övriga tider efter överenskommelse
Tel 040-160032, 040-162080,
0708-955030, 0708-955025.
Återförsäljare för Joel Svensson.
Samma priser som i katalogen.

Locketiketter. Flera sorter, enkelt att
beställa, snabb leverans.
www.honungssigillet.se

Bisamhällen

Buckfastsamhällen säljes efter
besiktning, april- LN el Svea i Halland
även reserv Drottningar. 0736220412

Bisamhälle Buckfast, lågnormal, 10
ramar, utan kupa. Lev maj, efter be-
siktning. 1600:- + moms. 073-8456059

Bisamhällen Buckfast, 10 ramar LN
utan kupa. Lev. i maj efter besiktning.
0470-30274.

Köpes

Bisamhällen, buckfast, svea, köpes.
0761-121818, 046-294596.

Honungssump m värme. Avtäckn.red-
skap. För vaxsmältning. 070-5556009,
0481-56009, rye704@hotmail.com

RAMLIST

LN, Norsk, o Svea OB 4:00, Borråd
4:50. Hoffman, LN 5:00, Langstroth 5:25
Tillverkning av alla förekommande
biramar. Frakt tillkommer.
Tel 0223/13180

Honung köpes! Vi hämtar grovsilad
honung hos Dig, lånar ut tunnor och palltan-
kar. Snabb betalning - bästa marknadspris.
Krav, ljust och skogs betalas extra.

Mats Karlsson 0122-30072, 070-2094950
Göran Sundström 070-5664268

Bisamhällen säljes

Buckfast 10 ramar LN
ej kupa. Lev.b.maj. 1600 kr+moms.
Lennart tel. 0477-40060 (Småland).

Yrkehögskolan för biodling

Bee Professional

yhbiodling.se

Davidssons Bimaterial med 40 år i branschen

Hullaryd, Aneby

Modernt **Vaxrenseri** med full utrustning
Samtliga **Bimaterial** till försäljning

Kontaktinformation

Telefon/Fax: 0140-221 44

Mobil: 0705-61 85 63

Mail: info@davidssonsbimaterial.com

Web: www.davidssonsbimaterial.com

AssertorpsVaxen Mörarp

Vi har tillstånd att tvätta och rensa året
om. Vi kan även tvätta frigolitlådor.

Vi tvättar miljövänligt.

Anläggningen är godkänd av
Länsstyrelsen och Jordbruksverket.

Boka gärna tid för studiebesök.

Välkomna hälsar Lars och Bodil

070-2055705

www.assertorpsvaxen.com

assertorp@passagen.se

Vi tar vårt fulla ansvar för svensk honung!

- Tecknande av flerårigt trygghetsavtal
- Förbättrade ersättningsvillkor
- Stark ekonomisk grund
- Premiering av innovationer
- Lansering av Honungskolan
- Vi köper din honung året runt

Kontakta oss redan idag!

Helena Linder, 0735-233 103
helena.linder@lindahls-handel.se

Magnus Spångberg, 0735-233 104
lagret@svensk-honungsforadling.se

– Svensk
Honungsförädling

– Svenska –
Biprodukter

www.svenskabiprodukter.se

SBR kontakt

FÖRBUNDEXPEDITIONEN

Trumpetarevägen 5, 59019 MANTORP
Tel: 0142-482000

Förbundssekreterare:

Jonas Eriksson, 0142-482001
E-post: jonas.eriksson@biodlarna.se

Förbundsadministratör

Maj-Britt Järnvall, 0142-482002
E-post: maj-britt.jarnvall@biodlarna.se

Ekonomiansvarig

Anette Irebro, 0142-482003
E-post: anette.irebro@biodlarna.se

Kanslist

Eva Andersson, 0142-482000
E-post: sbr@biodlarna.se

Plusgiro: 86 85-0. **Bankgiro:** 413-6149.

Öppet: må-to: 08.00-16.00, fre: 08.00-14.00.
Lunchstängt 12.00 - 13.00.

BIHÄLSOKONSULENT

Preben Kristiansen. Tel 0142-482007.
E-post: preben.kristiansen@biodlarna.se

UTVECKLINGSKONSULENT

Peder Lilja, 0142-482005
E-post: peder.lilja@biodlarna.se

SBR:s BIBLIOTEK

Ultunabiblioteket, SLU, Box 7071,
75007 UPPSALA. Tel vx 018-671000.
Låneböcker beställs genom ditt lokala
bibliotek.

REDAKTÖR

Erik Österlund,
Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg.
Tel: 0142-482006, 0582-611682.
E-post: erik.osterlund@biodlarna.se

Prenumeration på BITIDNINGEN

Tidningen är en medlemsförmån för medlemmar i SBR. Du kan också prenumerera separat på Bitidningen. Du betalar då 500:- kr för ett helår (inom Sverige) på pg 86 85-0 till SBR.

Artiklar och mötesnotiser till BITIDNINGEN

Skickas till redaktörens adress. Författarna ansvarar för innehållet i sina artiklar, som ej behöver återge redaktionens eller förbundets mening. Ett år efter utgivning av den tryckta tidingen läggs denna ut på SBR:s hemsida biodlarna.se

Annonser till BITIDNINGEN

Till Bitidningens redaktör. Se adresser och telefon och e-post härintill. Annonsspriser se annonsidan **Marknaden**.

WEBANSVARIG

Mats Jedmo, 0705-633418
E-post: mats.jedmo@biodlarna.se

MODERATOR SBR:S FORUM

Mats Jedmo, 0705-633418
E-post: moderator@biodlarna.se

SBR STYRELSE

Förbundsordförande

Marita Delvert,
Grevgatan 35, 11453 STOCKHOLM
Tel. 0142-482008.
E-post: marita.delvert@biodlarna.se

Vice förbundsordförande

Sture Käll, Målskog,
56391 GRÄNNA. Tel 073-8345016.
E-post: sture.kall@biodlarna.se

Styrelseledamot: Olle Boman,
Måsgatan 7, 93231 Skelleftehamn
Tel 070-2482168.
Epost: olle.boman@biodlarna.se

Styrelseledamot: Anders Hansson,
Lilla Alstad 52, 23196 Trelleborg. 0705-301695
anders.hansson@biodlarna.se

Styrelseledamot: Lars Hellander,
Gustav III:s väg 80, 16837 Bromma.
Tel 070-2163390.
Epost: lars.hellander@biodlarna.se

Styrelseledamot: Ingmar Wahlström,
Östra Karsbo 502, 37045 Fågelmara.
Tel 070-9929330.
Epost: ingmar.wahlstrom@biodlarna.se

Styrelseledamot: Hanne Uddling,
Vansö Rosenberg, 64592 Strängnäs.
Tel 073-3341418
Epost: hanne.uddling@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Rasudin Becirbegovic,
Prästgårdsleden 4 A, 59542 Mjölby.
Tel 070-4684336.
E-post: rasudin.becirbegovic@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Viktoria Bassani,
Lilla vägen 12, 23591 Vellinge. 0706-249672
viktoria.bassani@biodlarna.se

Styrelsesuppleant: Monica Selling,
Dale Prästgård 305, 47492 Ellös. 0304-50502
monica.selling@biodlarna.se

Annonstaxa

KOMMERSIELLA ANNONSER

Ta kontakt med Bitidningens redaktion, Bäckaskog 663, 69492 Hallsberg.
Tel 0142-482006, 0582-611682. E-post: erik.osterlund@biodlarna.se

Uppslag (två sidor): s/v 18.000:-, 4-färg 21.000:-.

Baksidan: format - hela sidan utom 7 cm överst av sidan: ej s/v, 4-färg 15.000:-.

Helsida (1/1): s/v 9.900:-, 4-färg 12.900:-.

Halvsida (1/2), format - 183 mm bred x 130 mm hög, 120 mm bred x 200 mm hög, eller motsvarande: s/v 5.400:- 4-färg 7.400:-.

Kvartssida (1/4), format - 183 mm x 65 mm, 120 mm x 100 mm, 57 mm x 210 mm, eller motsvarande: s/v 3.000:-, 4-färg 5.000:-.

Åttandelssida (1/8), format - 120 mm x 50 mm, 57 mm x 105 mm: s/v 1.700:-, 4-färg 3.000:-.

Sextandelssida (1/16), format - 120 mm x 25 mm, 57 mm x 50 mm: s/v 600:-, 4-färg 1500:-.

Mini-annons (1/32), format - 57 mm x 25 mm: sv/ 300:-, ej färg.

Färgsidor. Färg kan erhållas på alla sidor.

Rabatter. 3 på varandra följande identiska annonser ger 10% rabatt. 6 på varandra följande ger 25%.

Annonsmaterialet lämnas normalt i färdigmonterad form med eventuella bildfiler och i aktuella fall färgfördelade sådana på CD-skiva (glöm ej typsnitten). Det kan också lämnas som positivt pappersoriginal eller som film. Om materialet lämnas i form av manuskript och bildoriginal uttas scanningskostnad för bilder med 100:-/sv-bild och 250:-/4f-bild. För åttandelssideannonser och större tillkommer dessutom i sådant fall layoutkostnad efter överenskommelse.

Publicering. Inskickad annons publiceras i nästkommande nummer med hänsyn taget till datum för manusstopp, om inte angivelse om senare publicering anges.

RADANNONSER

Radannonser placeras löpade efter varandra och tillsammans i slutet av tidningen under huvudrubriken "Marknadsplatsen". De samlas under ämnesrubriker. Inga bilder tas in här.

Utseende. Stilen är fast, 7,5 p DIN, och spaltbredden 42 mm. Det ger ca 30 bokstäver per rad. Minimistorleken på en radannons är 2 rader/50 kr. De första 1-3 orden i annonsen blir i fetare stil. Det normala avståndet mellan två annonser är en blankrad.

Betalning. Radannonser skall betalas in i förskott via plusgirot. Betala i god tid så att annonsen kommer fram före manusstopp.

Pris: 25:-/rad. På radannonser ges ingen mängdrabatt.

Storlekar: Exempel: 2 rader [- 60 bokstäver] - 50:-, 3 rader [ca 61-90 bokstäver] - 75:- och 4 rader [ca 91-120 bokstäver] - 100:- kr.

Gratis. Två radannonser/år om högst 3 rader är gratis för medlem.

Annonsmaterial. Radannonserna skickas via plusgiro till SBR, pg 86 85-0, med annonstexten angiven på blanketten. Ange antalet rader och antalet bokstäver. Radannonser som inte får plats på meddelanderutan på inbetalningskortet kompletteras med separat inskickad annonsstext, via e-post eller brev. Betalning kan också ske via plusgiro eller bank över internet. Då behövs separat inskickad text med e-post, med uppgifter så att betalning och text kan identifieras att höra ihop. Ange noga på inbetalningskort då sådant används och med annonsstext, om denna skickas separat, så att dessa kan identifieras att höra ihop.

Publicering. Om inget annat anges tas annonsen in i nästkommande nummer med hänsyn taget till ankomsten och manusstopp.

Posttidning B — Bitidningen

Tryckort: Vimmerby

**Obeställbar tidning återsändes till SBR:s exp.,
Trumpetarevägen 5, 590 19 Mantorp.**

Dit anmäles även adressändringar.

Begränsad eftersändning

Vid definitiv eftersändning återsändes försändelsen med den nya adressen angiven på tidningens framsida, dvs ej på adressidan.

Av Biodlare För Biodlare

Hjälp bina på traven:
114502 Apifonda foderdeg för stödfodring
114750 Neopoll för pollentillskott

Nu pågår planeringen inför årets Öppet Hus för fullt!

Boka in den 26 april i almanackan för årets biodlarträff!
2013 var det ca 200 stycken glada biodlare här. Hur många blir det i år?
Program kommer på www.lpsbiodling.se och i nyhetsbrev under våren.

Låt inte bivaxet bli liggande. Vi betalar 50:-/kilo, plus moms, för ditt överskottsvax!

Anmäl dig till vårt nyhetsbrev på www.lpsbiodling.se för att ta del av nyheter och erbjudanden!

LP:s Biodling AB

Torstensbyn 14
66194 Säffle
Tel: 0533-631 11
shop@lpsbiodling.se

LP:s Biodling AB

Torpa,
43295 Varberg
0340-62 00 21

swienty

... for better honey

www.swienty.com

Besök vår hemsida: www.lpsbiodling.se